

Overzicht van het Vlaamse politiek gebeuren in 1999

Mark Deweerdt

Licentiaat in de Politieke Wetenschappen
Politiek redacteur bij De Financieel-Economische Tijd

I. Verkiezingen

Op 13 juni 1999 hadden de tweede rechtstreekse verkiezingen voor het Vlaams Parlement plaats. Zij werden gehouden op dezelfde dag als de verkiezingen voor het Europees Parlement, zoals de bijzondere wet over de hervorming der instellingen (BWHI) van 8 augustus 1980 voorschrijft, en vielen bovendien samen met de verkiezingen voor de Kamer en de Senaat, die precies met die bedoeling twee weken waren vervroegd (zie ons 'Overzicht van het Belgische politiek gebeuren in 1999' in dit nummer van *Res Publica*).

Zoals dat het geval was geweest in 1995, toen de eerste regionale verkiezingen eveneens met de federale samenvielen, was het Vlaamse beleidsniveau in de - op zich al weinig inhoudrijke - campagne voor de 'moeder van alle verkiezingen' zo goed als afwezig, zeker toen in de laatste campagneweek alle aandacht naar de dioxinecrisis en haar politieke gevolgen ging.

De Vlaamse CVP-SP-regering keurde op 23 maart een gedragscode goed, waarin de ministers zich ertoe verbonden om tijdens de 'sperperiode' van drie maanden vóór de verkiezingen de (federale) wet op de beperking van de verkiezingsuitgaven zowel naar de letter als naar de geest strikt na te leven. Het initiatief paste in de weigering van de Vlaamse regering, daarin gesteund door het Vlaams Parlement, zich voor het toezicht op haar communicatie (regeringsmededelingen en voorlichtingscampagnes) te onderwerpen aan de federale parlementaire Controlecommissie voor de verkiezingsuitgaven. Met de gedragscode, die volgens haar "expliciet en concreter dan de wet en de ad-hocregels van de federale Controlecommissie" was, wilde de regering vermijden dat haar communicatie tijdens de verkiezingsperiode ook maar het vermoeden zou wekken electoraal geïnspireerd te zijn.

Het Vlaams Parlement zette eind maart, met de steun van de Vlaamse regering, een offensief in om op de valreep te voorkomen dat op de officiële verkiezingsdocumenten de benaming 'Vlaamse Raad' zou worden gebruikt. Volgens de grondwet en de BWHI van 8 augustus 1980 dragen de parlementaire vergaderingen van de gewesten en de gemeenschappen de benaming 'Raad', maar de drie belangrijkste assemblees noemen zich sinds hun eerste rechtstreekse verkiezing in 1995 'Vlaams Parlement' respectievelijk 'Waal Parlement' en 'Parlement van de Franse Gemeenschap'. De 'Vlaamse Raad' nam in juni 1996 een bijzonder decreet aan waarin hij zijn 'nieuwe' naam vastlegde.

Op een vraag van Vlaams-Parlementslid Etienne van Vaerenbergh (VU) had de Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Leo Peeters, eind 1998 verzekerd dat op de stembrieven en andere verkiezingsdocumenten de benaming 'Vlaams Parlement' zou worden vermeld. Peeters verwees naar het antwoord dat de federale minister van Binnenlandse Zaken, Luc van den Bossche, op 28 oktober 1998 in de Kamercommissie voor Binnenlandse Zaken had gegeven op een

vraag van Annemie van de Castele (VU). Van den Bossche zei toen dat hij zijn administratie de opdracht had gegeven rekening te houden met de benamingen 'Vlaams Parlement' en 'Waals Parlement' en dat "dit juridisch kan worden opgelost".

In de 'Onderrichtingen voor de kiesverrichtingen' die werden gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad* van 20 maart 1999 was niettemin uitsluitend sprake van de 'Vlaamse Raad' en de 'Waalse Gewestraad'. Van Vaerenbergh ondervroeg minister Peeters daarover op 23 maart in het Vlaams Parlement. Peeters verwees naar de eerdere toezegging van Van den Bossche, maar voegde daaraan toe dat er een juridisch probleem was gerezen. Doordat in de grondwet sprake was van 'Raden', zou het gebruik van de benaming 'Vlaams Parlement' op het stembiljet na een eventuele klacht aanleiding kunnen geven tot de ongeldigverklaring van de verkiezingen. In de Kamer, waar de kwestie op 25 maart ter sprake kwam, zei minister Van den Bossche dat de senaatscommissie voor de Grondwetsherziening op 4 maart een voorstel van vijf Vlaamse gemeenschapssenatoren om grondwetsartikel 120 te herzien, had verworpen ¹. Een van die gemeenschapssenatoren, Ludwig Caluwé (CVP), wees er Van den Bossche op dat een meerderheid van de commissieleden van oordeel was dat het artikel niet hoefde herzien te worden precies omdat de regering had verzekerd dat de benaming 'Vlaams Parlement' probleemloos op de stembrieven kon worden gebruikt.

Op het reguliere overleg van de parlementsvoorzitters riep voorzitter Norbert de Batselier van het Vlaams Parlement op 29 maart het federale parlement op alsnog grondwetsartikel 120 te wijzigen. Hij kreeg daarvoor de steun van zijn collega van het Waals Parlement, maar niet van voorzitter Armand de Decker van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad. Volgens De Decker moest niet grondwetsartikel 120 maar artikel 115 worden herzien, maar dat was niet voor herziening vatbaar ². In feite lag De Decker dwars omdat de Vlaamse partijen er zich tegen verzetten dat ook de Brusselse Hoofdstedelijke Raad de benaming 'Parlement' zou krijgen.

In de Kamer werd van Vlaamse zijde nog getracht om de BWHI van 8 augustus 1980 te wijzigen, maar ook dat lukte niet. De Franstalige partijen verzetten zich tijdens de laatste kamerzitting voor de parlementsontbinding, op 29 april, tegen een wetswijziging omdat de Brusselse Hoofdstedelijke Raad niet de benaming 'Parlement' zou mogen voeren. Er restte het Uitgebreid Bureau van het Vlaams Parlement niets anders dan op 3 mei alle partijen en de media op te roepen consequent de benaming 'Vlaams Parlement' te gebruiken "om de verwarring bij de kiezers zo klein mogelijk te houden".

Op 13 juni konden 4.471.695 ingeschreven kiezers in het Vlaams Gewest hun 118 afgevaardigden in het Vlaams Parlement verkiezen. Zoals op het federale vlak, leden de regeringspartijen zwaar verlies. De CVP verloor 4,7 procentpunten en haalde nog maar 22,1% van de stemmen. De SP bleef op 15% steken, een verlies van 4 punten. Winnaars waren Agalev (+ 4,5) en het Vlaams Blok (+ 3,2), dat de

1 Artikel 120 van de grondwet luidt: 'Ieder lid van een Raad geniet de onschendbaarheid bepaald in de artikelen 58 en 59'. Het was het enige grondwetsartikel waarin sprake is van 'Raad' dat voor herziening vatbaar was.

2 Artikel 115 van de grondwet luidt: '§1. Er is een Raad van de Vlaamse Gemeenschap, Vlaamse Raad genoemd, en een Raad van de Franse Gemeenschap, waarvan de samenstelling en de werking worden bepaald door de wet [...] §2. Onverminderd artikel 137, omvatten de gewestelijke organen bedoeld in artikel 39, voor elk gewest, een Raad'.

derde partij in Vlaanderen werd. De VLD won 1,8 procentpunten en zat met 22% de CVP heel dicht op de hielen. VU-ID, de alliantie van Volksunie en ID21, kreeg 9,3% van de stemmen, iets meer dan de Volksunie in 1995 had behaald. Opmerkelijk was de achteruitgang van de Franstalige lijst UF, die in de Vlaamse Rand (kieskringen Halle-Vilvoorde en Leuven) kandideerde.

Naast de rechtstreeks verkozen leden, bestaat het Vlaams Parlement uit de zes eerst verkozen kandidaten van de Nederlandse taalgroep in de Brusselse Hoofdstedelijke Raad. Die mandaten waren als volgt verdeeld: CVP 2 (-1), Vlaams Blok 2 (+1), VU 1 (+1; het ging om het mandaat van de kartellijst VLD-VU dat ingevolge een afspraak naar de Volksunie ging, waardoor de VLD haar Brusselse afgevaardigde in het Vlaams Parlement verloor) en SP 1 (status-quo). De CVP bleef daarmee, anders dan in de Kamer, de grootste fractie in het Vlaams Parlement, zoals uit volgend overzicht blijkt:

	Stemmen in %	Zetels		
		Rechtstreeks verkozen	Brussel	Totaal
CVP	22,1 (-4,7)	28 (-7)	2 (-1)	30 (-8)
VLD	22,0(+1,8)	27(+1)	0 (-1)	27 (-)
Vlaams Blok	15,5(+3,2)	20(+5)	2(+1)	22(+6)
SP	15,0 (-4,4)	19 (-6)	1 (-)	20 (-6)
Agalev	11,6(+4,5)	12(+5)	-	12(+5)
VU-ID	9,3(+0,3)	11(+2)	1(+1)	12(+3)
UF	0,9 (-0,3)	1 (-)	-	1 (-)

II. Regeringsvorming

De onderhandelingen over de vorming van een nieuwe Vlaamse regering liepen parallel met het federale formatieberaad. De verwachting die vóór de verkiezingen leefde, dat er een coalitie van CVP, VLD en VU tot stand zou komen, werd niet bewaarheid. Vlaanderen kreeg, zoals de andere beleidsniveaus, een paars-groene regering, aangevuld met VU-ID.

Daags na de verkiezingen, op 14 juni, besliste het partijbureau van de CVP geen gebruik te maken van het recht om als grootste fractie in het Vlaams Parlement het initiatief voor de regeringsvorming te nemen. Het partijbestuur bevestigde 's anderendaags dat standpunt. Daarop trok Guy Verhofstadt als voorzitter van de VLD, de partij die de op één na grootste fractie vormde in het Vlaams Parlement, het initiatief tot zich. Op 16 juni voerde hij afzonderlijke verkennende gesprekken met achtereenvolgens Marc van Peel (CVP), Johan vande Lanotte en Steve Stevaert (SP), Jos Geysels en Mieke Vogels (Agalev), en Patrik Vankrunkelsven en Bert Anciaux (VU-ID). Op 17 juni bracht hij een bezoek aan voorzitter De Batse-lier van het Vlaams Parlement, lunchte hij met PRL-voorzitter Louis Michel, die intussen door de koning tot federaal informateur was aangesteld, en had hij een ontmoeting met Eric Stroobants, de voorzitter van het College van secretarissen-generaal van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Nadien begon hij een "proeve van project voor verandering in Vlaanderen" te schrijven.

Hoewel Verhofstadt zei alle opties open te houden, werd al gauw duidelijk dat een regering van VLD, SP, Agalev en VU-ID in de maak was. Aanwijzingen daarvoor waren de paars-groene richting die de Waalse en federale formatiegesprek-

ken intussen waren ingeslagen en de verwarring in de CVP, waar een sterke stroming op een oppositieuur aanstuurde, hoewel anderen de deelname aan de Vlaamse regering verdedigden. De belangrijkste indicatie kwam op 21 juni van federaal informateur Michel, die de christen-democraten aan de zijlijn liet staan en hun niet uitnodigde voor een tweede gespreksronde. Het lag voor de hand dat hetzelfde scenario zich op het Vlaamse beleidsniveau zou herhalen.

Op 22 juni overhandigde Verhofstadt aan vijf partijen (CVP, VLD, SP, Agalev en VU-ID) een veertien bladzijden tellende basistekst "Een nieuw project voor Vlaanderen", maar in tegenstelling tot zijn collega's kreeg CVP-voorzitter Van Peel inderdaad geen uitnodiging voor de formatiegesprekken die de volgende dag zouden beginnen. Verhofstadt zei op een persconferentie dat de CVP "tegenstrijdige signalen" uitstuurde en "momenteel niet genoeg stabiliteit heeft" om aan een Vlaamse regering deel te nemen. Van Peel ontkende dat zijn partij zichzelf buitenspel had gezet, zoals bij de andere partijen en in de media werd gezegd. Hij hekelde dat de regeringsvorming in het Franstalige landsdeel de gang van zaken in Vlaanderen bepaalde.

Zoals verwacht, werd Verhofstadt op 23 juni door koning Albert II tot formateur van een nieuwe federale regering aangesteld en droeg hij, zoals hij daags voordien had laten uitschijnen, de leiding van het Vlaamse formatieberaad over aan zijn partijgenoot Patrick Dewael, die nog op 23 juni onderhandelingen begon met afgevaardigden van de vier uitgenodigde partijen. Na een eerste algemene bespreking van de nota-Verhofstadt werd het overleg van 29 juni tot 2 juli voortgezet in een tiental werkgroepen, die konden rekenen op de medewerking van ambtenaren van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Dewael zelf voerde intussen gesprekken met vertegenwoordigers van verscheidene belangorganisaties. Op 2 juli nam hij de conclusies van de werkgroepen door met de toponderhandelaars.

Tijdens het weekeinde van 3-4 juli bracht Dewael de teksten van de werkgroepen samen in een ontwerp van regeerakkoord, waarover vanaf 5 juli onderhandeld werd. Op 8 juli ondertekenden de onderhandelaars van de vier partijen tijdens een korte plechtigheid in het Vlaams Parlement het ontwerpakkoord waarover zij in de ochtend van 7 juli, na een nachtelijke vergadering waarin de netelige kwesties Doel en Deurne aan bod waren gekomen, volledige overeenstemming hadden bereikt.

Tegenover de pers bekleemtoonde 'formateur' Dewael dat de paars-groen-gele coalitie niet gevormd werd "tegen een bepaalde partij", maar om een ander en vernieuwd beleid te voeren in het voordeel van alle Vlamingen, zoals de kiezer dat had gewild. Dewael zei dat uit berekeningen van de administratie was gebleken dat de regering ten minste 200 miljard frank extra zou kunnen uitgeven, inclusief de opbrengst van privatiseringen, besparingen en herschikkingen. Van dat bedrag hadden de regeringsonderhandelaars al 165 miljard frank een bestemming gegeven: 50 miljard frank zou gaan naar een belastingverlaging, in de vorm van afcontiemen op de laagste belastingschijf op het inkomen uit arbeid; 50 miljard frank was bestemd voor duurzame ontwikkeling (mobiliteit, leefmilieu en duurzame landbouw); 40 miljard frank werd gereserveerd voor de sociale sector (zorgverzekering, huisvesting, sociale economie); voor onderwijs werd 20 miljard frank uitgetrokken, waarvan de helft voor schoolgebouwen; cultuur, ten slotte, kon rekenen op 5 miljard frank extra.

De Volksunie, die nodig was om in Vlaanderen een paars-groene coalitie aan een parlementaire meerderheid te helpen, had van haar sleutelpositie gebruik gemaakt om de staatshervorming op de politieke agenda te plaatsen. Voorzitter

Vankrunkelsven had op 23 juni gezegd dat zijn partij niet in de Vlaamse regering zou stappen als er geen verdere staatshervorming zou komen. De vier kandidaat-regeringspartijen spraken daarop af een inventaris op te stellen van de knelpunten in de staatshervorming die zouden moeten worden opgeruimd om Vlaanderen in staat te stellen zijn bevoegdheden "volledig en ordentelijk" uit te oefenen, en van de verdere stappen die in de staatshervorming gedaan zouden moeten worden. De inventaris werd opgenomen in het ontwerp-regeerakkoord. Dewael zei op 8 juli dat de vier partijen het "realistische" pakket maatregelen "samen, loyaal en correct" zouden verdedigen in de gemeenschapsdialoog met de Frans-talige partijen. Op het federale formatie-beraad was, in overleg met Dewael en de Volksunie, overeengekomen de staatshervorming te behandelen in een "intergouvernementele en interparlementaire conferentie". Het partijbestuur van de Volksunie had op 7 juli, met elf stemmen tegen vijf en één onthouding, beslist het Vlaamse regeerakkoord op het congres te verdedigen, ook al vond het de bepalingen over de staatshervorming in het federale regeerakkoord onvoldoende.

Op 10 juli keurden de diverse partijcongressen het ontwerp-regeerakkoord goed. Bij de Volksunie waren er 161 stemmen voor, 86 tegen en 12 onthoudingen. Na het congres kwam de partijraad bijeen om zich uit te spreken over de kandidatuur van Bert Anciaux voor een portefeuille in de Vlaamse regering. Volgens de partijstatuten kan de algemene voorzitter tot twee jaar na zijn aftreden geen minister worden, tenzij twee derde van de partijraad een afwijking toestaat. Anciaux was tot november 1997 voorzitter van de Volksunie geweest. Bij de stemming gingen maar 66 leden van de partijraad met een afwijking van de statuten akkoord; er waren 56 tegenstemmen, zes onthoudingen en één blanco stem. De uitslag werd beschouwd als een afkeuring van het eigenzinnige gedrag van Anciaux, die zich, tegen de wens van zijn partij, geen kandidaat meer had gesteld voor de Senaat maar de eerste plaats op de lijst voor het Europees Parlement had opgeëist teneinde meer tijd te hebben voor zijn gezin, en die tijdens de verkiezingscampagne gezegd had geen ministerportefeuille te ambiëren.

Op 12 juli besliste het VU-partijbestuur, met 15 stemmen voor en 9 tegen, om Anciaux "in het belang van de partij" toch voor te dragen als minister. Het besluit kreeg de steun van ID21 en van de VU-ID-fractie in het Vlaams Parlement. Later op de dag steunde ook de partijraad tijdens een extra vergadering de voordracht, met 103 ja-stemmen, 25 neen-stemmen en 9 onthoudingen, nadat hij eerst zijn beslissing van 10 juli had ingetrokken.

III. Regeerakkoord en regeringsverklaring

In de ochtend van 13 juli verkoos het Vlaams Parlement de nieuwe Vlaamse regering die, zoals de vorige, negen leden telde, twee minder dan het wettelijk toegestane maximum. De ministers legden meteen na hun verkiezing de eed af en kwamen nadien bijeen om de bevoegdheden te verdelen en hun titulatuur vast te stellen (zie bijlage).

Na de middag legde minister-president Dewael, in aanwezigheid van premier Verhofstadt, op het kasteel van Laken ten overstaan van koning Albert II de grondwettelijke eed af. Nadien las hij de regeringsverklaring voor in het Vlaams Parlement. Hij zei dat de Vlaamse kiezers op 13 juni de politieke wereld een bijzonder krachtig signaal hadden gegeven: "Zij willen dat de politiek loskomt uit verstar-ring en navelstaarderij, en daadwerkelijk een antwoord formuleert op de problemen en bedreigingen die zij ervaren. Zij wantrouwen de politiek en toch verwachten zij veel van de politiek. Zij weten dat de politiek lang niet alles kan op-

lossen, maar willen tegelijk dat wat de politiek wél doet, goed gedaan wordt". Volgens Dewael was de nieuwe Vlaamse regering een antwoord op dat signaal en nam zij zich voor "dag aan dag te bewijzen dat de politiek wel degelijk het verschil kan maken, dat politiek mensen wel degelijk een perspectief kan bieden, dat de overheid in staat is de mensen alle kansen te verzekeren waar zij recht op hebben".

Dewael zei dat de kwaliteit van het leven in een werkend Vlaanderen niet toevallig het leidmotief was van het regeerakkoord. "De zorg voor de best mogelijke kwaliteit van het leven moet en zal de toetssteen zijn waaraan alle hoofdstukken van het Vlaamse regeerakkoord afgemeten worden", beloofde hij. De minister-president gaf vervolgens een ruim overzicht van de inhoud van de verschillende hoofdstukken van het regeerakkoord, dat de titel 'Een nieuw project voor Vlaanderen' had gekregen.

In dat regeerakkoord kondigde de paars-groen-gele coalitie aan het begrotingsbeleid van de regering-Van den Brande voort te zetten, de belastingdruk te verminderen, de GIMV verder en mogelijk ook de Vlaamse Milieuholding te privatiseren.

Door de creatie van 30.000 jobs per jaar zou de werkzaamheidsgraad worden opgetrokken van 59,5 naar 65%. Een selectieve verlaging van de lasten op arbeid, via aftrentiemen op de laagste inkomensschijf in de personenbelasting, zou de werkloosheidsval helpen dichten. De laagste inkomens zouden een 'belastingbonus' krijgen. In de sociale economie zouden 7.500 banen worden geschapen. Voorts stelde de regering de invoering van eigen Vlaamse dienstencheques en een decretaal kader voor de algemeen verbindend verklaring van Vlaamse sociale akkoorden in het vooruitzicht.

Op milieugebied was er in het regeerakkoord sprake van een versnelde aanpak van de bodemsanering, een terugnameplicht van drankverpakking door de invoering van statiegeld, een stop op de bouw van verbrandingsovens en een halvering van het pesticidengebruik tegen 2005. Tegen 2010 zou 10% van het landbouwareaal biologisch beteeld moeten worden. De diensten voor ruimtelijke ordening zouden meer ambtenaren krijgen. Een preventieve aanpak zou bouw misdrijven moeten voorkomen. Tegen overtreders zou strenger worden opgetreden.

De regeringspartijen kondigden een decreet op de basismobiliteit aan om het recht op openbaar vervoer te garanderen. Al wie jonger dan 12 en ouder dan 65 jaar is, zou gratis bus- en tramvervoer krijgen. In Antwerpen en Gent zouden er voorstadsnetten worden uitgebouwd. De 'missing links' in het autowegennet zouden worden afgewerkt. De theoretische rijbewijsopleiding zou worden geïntegreerd in het secundair onderwijs.

In het onderwijsbeleid zouden niet de netten maar de scholen centraal staan. Ook andere dan gemeenschapsscholen zouden vrijekeuzeschool kunnen zijn. De regering beloofde extra geld voor schoolgebouwen en voor de universiteiten en hogescholen, en meer leerkrachten in secundaire scholen met veel kansarme leerlingen. Het basisonderwijs zou volledig gratis worden. Jonge leerkrachten zouden worden opgenomen in regionale 'vervangingspools' en een schooljaar lang soepel inzetbaar zijn. Voorts was er sprake van de herwaardering van het beroeps- en technisch onderwijs, de gelijkschakeling van het statuut van de personeelsleden over alle netten heen en de bijsturing van de toelatingsexamens tot het hoger onderwijs.

De regering nam zich voor het wonen in de steden fiscaal aan te moedigen, het Sociaal Impulsfonds te heroriënteren en een rollend Stadsvernieuwingsfonds op te richten dat samen met de gemeenten zou worden beheerd. Er zouden tijdens de legislatuur 15.000 sociale huurwoningen bijkomen. Via sociale verhuurkantoren zou ook het aantal sociale huurwoningen op de particuliere markt verhoogd worden. Mensen met een laag pensioen zouden huursubsidies krijgen.

In de mediasector stelde het regeerakkoord het reclamearm maken van de openbare omroep, de herziening van de regelgeving voor de regionale tv-omroepen met het oog op demonopolisering en depolitisering en de invoering van landelijke commerciële radio in het vooruitzicht. In het cultuurbeleid zouden de subsidies meer naar pluralistische initiatieven worden gericht.

De OCMW's zouden worden omgebouwd tot 'sociale huizen' waar elke burger terecht kan voor alle administratieve en sociale dossiers, premies en uitkeringen. Kinderopvang zou een basisrecht voor iedereen worden. De thuiszorg zou worden verruimd. Voor allochtonen zou een inburgeringsbeleid worden gevoerd.

In het hoofdstuk 'bestuurlijke vernieuwing' was er sprake van een cumulatieverbod tussen het lidmaatschap van het Vlaams Parlement en een mandaat van burgemeester, schepen of OCMW-voorzitter, en bepaalde privé-mandaten. De ministeriële kabinetten zouden worden afgeslankt, de bevordering van ambtenaren en de benoeming van contractuele personeelsleden gedepolitiseerd. Tegen het einde van de regeerperiode zouden er een kwart minder decreten moeten zijn. De indeling in kieskringen zou worden herzien; daarbij zou de mogelijkheid van de invoering van één kieskring voor het Vlaams Parlement worden onderzocht. In elke gemeente zou er een geïntegreerd loket komen voor de gemeentelijke, provinciale en gewest- en gemeenschapsdienstverlening. De democratische vertegenwoordiging in de intercommunale verenigingen zou worden versterkt.

Inzake het internationale beleid werd aangekondigd te streven naar een rechtstreekse vertegenwoordiging van de deelstaten in de instellingen van de Europese Unie, de herdenking van het systeem van culturele ambassadeurs en de evaluatie van het project 'Vlaanderen-Europa 2002'.

Het regeerakkoord bevatte, zoals gezegd, ook een hoofdstuk 'Institutionele vernieuwing', waarin een reeks hervormingsmaatregelen werden opgesomd die noodzakelijk werden genoemd om een werkelijk bestuurlijke vernieuwing door te voeren en de Vlaamse autonomie te verdiepen. Maatregelen die "snel doorgevoerd kunnen worden" waren: de regionalisering van de organieke wetgeving voor gemeente en provincie; een selectieve toepassing van de op- en afcentiemen op de personenbelasting; volledige autonomie over de eigen belastingen; activering van de werkloosheidsuitkeringen met het oog op de uitbouw van de sociale economie; indexering en autonome besteding van de trekkingsrechten inzake werkloosheid; volwaardige aanwezigheid van de gewesten in het bestuur van de NMBS; de mogelijkheid tot exploitatie van spoorweginfrastructuur; organisatie en uitbouw van een eigen statistiekbeleid; herziening van de onderwijsdotatie op basis van objectieve criteria; het welvaartsvast maken van de onderwijsmiddelen; verruiming van de constitutieve autonomie; instelling van een Vlaamse commissie voor de controle van de verkiezingsuitgaven.

Een tweede lijst bevatte "noodzakelijke hervormingen waarvoor een diepgaander overleg noodzakelijk is" en waarvoor "in de eerste helft van deze legislatuur

in het kader van de nieuwe dialoog van gemeenschap tot gemeenschap een definitieve oplossing [moet] worden geboden". Het ging onder meer om: meer fiscale autonomie (door de overdracht van de gewestbelastingen en het concurrerend maken van een deel van de personenbelasting); de volledige regionalisering van landbouw en visserij, wetenschaps- en technologiebeleid en buitenlandse handel; de overheveling naar de gemeenschappen van de normerings- en uitvoeringsbevoegdheid (maar niet de financieringsbevoegdheid) voor het gezondheids- en gezinsbeleid; de rechtstreekse verkiezing van de Brusselse leden van het Vlaams Parlement; een gewaarborgde vertegenwoordiging en effectieve en evenwichtige beleidsparticipatie van beide taalgroepen op alle beleidsniveaus in Brussel; de horizontale splitsing van de kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde.

Aan het eind van de voorlezing van de regeerverklaring zei Dewael nog dat de vier partijen snel hadden moeten gaan omdat het signaal van de kiezer "zo sterk en eigenlijk ook zo duidelijk" was. Om snel te kunnen gaan, hadden zij iets moeten doen "wat ook al nieuw is in onze politieke cultuur: wij spitsten ons niet toe op dat wat ons scheidt, maar integendeel op datgene waarover wij elkaar konden vinden. En dat bleek uiteindelijk verrassend veel te zijn". Dewael noemde het bestuursakkoord "ons aandeel in een ruimer maatschappelijk contract met de Vlamingen" en zei van de Vlamingen te verwachten dat zij hun deel van de plichten nakomen, want "Vlaanderen heeft nood aan een nieuwe burgerzin".

Na een pittig investituurdebat, waarin Eric van Rompuy, de nieuwe fractieleider van de CVP, meteen fel in de clinch ging met minister-president Dewael, kreeg de regering op 14 juli het vertrouwen van de vier meerderheidsfracties.

IV. Regering

Op 27 juli besliste de Vlaamse regering het personeelsbestand van de ministeriële kabinetten met een kwart te verminderen. Het aantal stafleden bleef behouden op 139, maar het uitvoerend en het aanvullend personeel werd met een derde afgeslankt (158 in plaats van 223 uitvoerende en 109 in plaats van 163 aanvullende personeelsleden). De staf bestaat uit een vaste kern (kabinetschef en vijf raadgevers) en uit één of twee raadgevers per beleidsmateriegroep.

Op 4 november deelde minister-president Dewael mee dat hij en minister van Economie Dirk van Mechelen Vlaams-Parlementslid Louis Brill (VLD) verzocht hadden als hun bijzondere vertegenwoordiger op te treden voor het investeringsbeleid. In opdracht van minister Johan Sauwens, die bevoegd was voor Buitenlandse Handel, zou hij ook missies van Export Vlaanderen kunnen begeleiden.

De 'aanstelling' van Brill tot 'bijzonder vertegenwoordiger' van de regering kreeg felle kritiek in de pers en in het Vlaams Parlement. In de media werd er op gewezen dat Brill, die van 1985 tot 1988 staatssecretaris voor Openbaar Ambt en Wetenschapsbeleid was geweest, na de verkiezingen van 13 juni zijn ministeriële ambities niet onder stoelen of banken had gestoken en ermee gedreigd had zich kandidaat te stellen voor het VLD-voorzitterschap indien hij bij de portefeuilleverdeling zou worden overgeslagen. Zijn opdracht als bijzonder vertegenwoordiger werd algemeen beschouwd als een compensatie voor het misgelopen ministerambt.

Het Bureau van het Vlaams Parlement besliste op 8 november de Juridische Dienst te laten onderzoeken of de opdracht van Brill conform de grondwet, de wetten en de decreten is. De kwestie kwam op 9 november ter sprake tijdens het vragen uur in het Vlaams Parlement. De oppositiepartijen CVP en Vlaams Blok,

maar ook Patrick Hostekint (SP) zagen deontologische problemen, maar Dewael sprak dat tegen. In de wandelgangen had ook Agalev kritiek op de 'aanstelling'. In een nota van 17 november concludeerde de Juridische Dienst dat er geen onverenigbaarheid bestaat tussen de onbezoldigde activiteiten van een bijzonder vertegenwoordiger van de Vlaamse regering en de uitoefening van het mandaat van Vlaams-Parlementslid. De Juridische Dienst was wel van oordeel dat het vrijblijvend betrekken van een parlementslid bij de ondersteuning van het investeringsbeleid "indruist tegen de geest van de huidige regelgeving inzake onverenigbaarheden".

Het Uitgebreid Bureau van het Vlaams Parlement vroeg op 26 november aan de drie betrokken ministers om nadere toelichting over de opdracht van Brill. (Minister-president Dewael bezorgde op 24 januari 2000 een gezamenlijk antwoord, waarvan de meerderheidsfracties in het Bureau begin februari akte namen. Op 15 maart stemden zij een motie van de CVP, waarin de ministers verzocht werden de opdracht van Brill in te trekken, weg.)

V. Vlaams Parlement

Norbert de Batselier (SP) werd op 6 juli tot voorzitter van het Vlaams Parlement herkozen. Ingevolge een reglementswijziging, waartoe in 1997 in het kader van de gesprekken over de "verfijning van de democratie" was besloten, kwam het de fractievoorzitters toe na de verkiezingen een voorstel voor het voorzitterschap te formuleren, "waarbij ze streven naar een maximaal parlementair draagvlak". Met die maatregel wilde het parlement de aanwijzing van zijn voorzitter loskoppelen van het formatieberaad. Tijdens de onderhandelingen over de regeringsvorming was onder de vier toekomstige meerderheidsfracties niettemin overeengekomen dat De Batselier voorzitter zou blijven. Daarop had VU-ID-fractieleider Paul van Grembergen beslist zich geen kandidaat te stellen. Na de verkiezingen van 13 juni had de VU-ID-fractie afgesproken Van Grembergen voor het voorzitterschap voor te dragen. Op een formele bijeenkomst van de zes fractieleiders werd er op 5 juli geen consensus gevonden over een voorstel voor het voorzitterschap. De Batselier kreeg op 6 juli enkel de steun van VLD, SP, Agalev en VU-ID. De CVP en het Vlaams Blok hadden kritiek op het feit dat de parlementsvoorzitter, ondanks de reglementswijziging, volgens de "oude politieke cultuur" was aangewezen.

VI. Begrotingsbeleid

De Vlaamse regering sloot haar rekeningen over 1998 met een kasoverschot van 15,6 miljard frank (1997: 7,1 miljard frank). De aangepaste begroting voor 1998 had een financieringsoverschot van 10,8 miljard frank, 1,1 miljard frank meer dan de initiële begroting. Het boekhoudkundige begrotingsresultaat bedroeg volgens het Rekenhof 11,8 miljard frank. De schuld kon in 1998 worden verminderd van 310,9 naar 278,4 miljard frank.

Bij de controle van de begroting voor 1999 bleek de Vlaamse regering over bijna 7 miljard frank extra te beschikken. Voor eenmalige uitgaven was 4,6 miljard frank beschikbaar, voor recurrente uitgaven 2,3 miljard frank. Het geld was hoofdzakelijk afkomstig van de afrekening voor 1998 van de toegewezen middelen (1,75 miljard frank), de betaling door de federale overheid van de helft van

achterstallige BTW-middelen (2,3 miljard)³ en een hoger dan verwachte opbrengst van de gewestbelastingen en het kijk- en luistergeld (2,8 miljard). De extra middelen gingen hoofdzakelijk naar bijkredieten voor de welzijnssector en het onderwijs (2,1 miljard), schoolgebouwen (2,1 miljard), dijkversterking (600 miljoen) en investeringen in kinderdagverblijven, ziekenhuizen en rusthuizen (450 miljoen).

De Vlaamse regering besliste de successierechten voor familiale ondernemingen, waarvan het tarief eind 1996 al tot 3% was verminderd, onder bepaalde voorwaarden helemaal te schrappen. De belangrijkste voorwaarde is het behoud van de werkgelegenheid tijdens de periode van vijf jaar na de erfopvolging. De maatregel werd opgenomen in het decreet van 18 mei 1999 houdende diverse bepalingen naar aanleiding van de begroting 1999 (*Belgisch Staatsblad* van 30 september 1999).

Op 11 september schreef *De Financieel-Economische Tijd* dat de regering-Dewael tijdens de aan gang zijnde besprekingen over de begroting voor 2000 beslist had om, anders dan tijdens de regeringsonderhandelingen was gezegd, de zogenaamde euromeesternorm te laten vallen en zich in haar begrotingsbeleid naar de norm van de Hoge Raad van Financiën (HRF) te schikken. De euromeesternorm was voor het eerst gebruikt bij de opmaak van de begroting voor 1999, ter vervanging van de zogenaamde meesternorm uit 1993. Het was een acyclische norm, die geen rekening houdt met de conjunctuurontwikkeling waardoor een gematigde en gelijkmatige groei van de beleidskredieten gecombineerd kan worden met een versnelde schuldafbouw. Volgens de *Tijd* zou de regering de euromeesternorm te complex vinden, het kabinet-Dewael sprak van het "fabrieksgeheim van het kabinet-Demeester" maar de krant wees er ook op dat de beleidsruimte voor 2000 met de HRF-norm enkele miljarden frank groter zou zijn dan met de euromeesternorm.

De sociale partners reageerden verdeeld op het bericht. De werkgeversorganisaties (VEV, NCMV en Boerenbond) verdedigden het behoud van de euromeesternorm omdat op die manier een reserve wordt opgebouwd met het oog op demografische uitdagingen, er een buffer wordt gecreëerd voor een tegenvallende conjunctuur en de schuldratio wordt gestabiliseerd op 20% (tegenover 35% op dat ogenblik) van het bruto regionaal product. De vakbonden vonden de euromeester dan weer te streng en zeiden dat een versnelde afbouw van de schuld niet nodig was. De sociale partners slaagden er wegens dat meningsverschil niet in op de SERV-vergadering van 15 september een eensgezind begrotingsadvies aan de regering te formuleren. Oud-minister van Begroting Wivina Demeester (CVP) zei dat de regering-Dewael een tijdbom onder de economische en sociale ontwikkeling van Vlaanderen plaatste door de euromeesternorm te verlaten.

In de 'Verklaring betreffende de algemene maatschappelijke situatie en betreffende de krachtlijnen van de begroting voor 2000' die hij op 27 september in het Vlaams Parlement aflegde, bevestigde minister-president Dewael dat de regering

3 Eind 1998 was aan het licht gekomen dat, ingevolge een vertraging in de registratie van de geboorten in het Rijksregister, bij de aanpassing van de zogenaamde onderwijsdotatie aan de denataliteit sinds 1990 verkeerde cijfers werden gebruikt. De Vlaamse Gemeenschap had daardoor 4,6 miljard frank, de Franse Gemeenschap 3,4 miljard frank te weinig gekregen. De federale regering besliste het achterstal in twee schijven uit te betalen, een eerste in 1999, een tweede in 2000. Later bleek dat de achterstal maar 6,8 miljard frank bedroeg, waarvan 3,9 miljard frank voor Vlaanderen. De regering-Verhofstadt besliste de tweede schijf ook al in 1999 uit te keren.

zich voor haar begrotingsbeleid zou richten op de strengste norm van de HRF. Volgens de HRF zou het overschot op de Vlaamse begroting geleidelijk mogen dalen, van 14,4 miljard frank in 2000 tot een begrotingsevenwicht in 2010.

Dewael zei dat de regering de begroting voor 2000 zou indienen met een financieringsoverschot van 9,7 miljard frank, evenveel als op de oorspronkelijke begroting voor 1999. De ontvangsten werden op 629,3 miljard frank geraamd, de uitgaven op 619,6 miljard frank. Volgens de HRF-criteria had de begroting een overschot van 18,9 miljard frank, zijnde de som van het eigenlijke kasoverschot (9,7 miljard), de schuldaflissingen (8,7 miljard), en de reserves voor het Zorgfonds (4 miljard) en het Pensioenfonds (0,5 miljard), verminderd met de schuldoopbouw van Aquafin (4 miljard). De regering bleef daarmee 4,5 miljard frank boven de HRF-norm.

Door de groei van de inkomsten en enkele besparingsmaatregelen was er ca. 14 miljard frank beschikbaar voor nieuwe beleidsmaatregelen. De beleidsruimte zou in hoofdzaak worden gebruikt voor een belastingkorting (3,2 miljard frank), openbaar vervoer en mobiliteit (2,5 miljard, onder meer om tegen eind 2000 alle 65-plussers een gratis Lijnkaart te geven), leefmilieu (2 miljard), de aankoop van duin- en natuurgebied en de aanleg van bos (500 miljoen), de bouw van duizend sociale woningen (1 miljard), de renovatie van schoolgebouwen (2,1 miljard) en de verhoging van de werkingsmiddelen voor het basisonderwijs, de universiteiten en de hogescholen (850 miljoen).

Tijdens het debat over de 'Septemberverklaring', op 29 september, lachte CVP-fractie leider Eric van Rompuy de aangekondigde belastingverlaging weg. Hij zei dat het om niet meer dan 75 frank of 'twee pintjes' per maand zou gaan. Dewael sprak dat tegen, omdat de belastingverlaging niet zou gelden voor alle belastingbetalers, maar enkel voor diegenen met een inkomen uit arbeid, met de bedoeling de zogenaamde werkloosheidsval - het te geringe verschil tussen een werkloosheidsuitkering en het netto-minimumloon - te helpen bestrijden.

De federale minister van Financiën, Didier Reynders, zei op 3 oktober in de RTBF-uitzending 'Mise au Point' dat de gewesten weliswaar afcantiemen kunnen toestaan op de personenbelasting, maar dat ze enkel algemene maatregelen kunnen nemen en dus geen onderscheid kunnen maken tussen de soorten inkomens. De kwestie kwam op 5 oktober ter sprake in de interministeriële conferentie van Financiën. Daar werd beslist het dossier door te schuiven naar de Conferentie voor de Staatshervorming (Costa).

Op 1 december stemde het Overlegcomité er, als onderdeel van het zogenaamde Sint-Elooisakkoord (zie ons 'Overzicht van het Belgische politiek gebeuren in 1999'), mee in dat het Vlaams Gewest in 2000 voor 3,2 miljard frank "lineaire, forfaitaire kortingen" op de personenbelasting kon toestaan. Volgens het Overlegcomité vielen dergelijke kortingen volledig in het toepassingsgebied van de Financieringswet en waren zij niet van aard de economische en monetaire unie in gevaar te brengen. Tijdens het begrotingsdebat in het Vlaams Parlement bevestigde minister-president Dewael op 14 december dat de Financieringswet geen afcantiemen op enkel de inkomens uit arbeid toestaat en de belastingvermindering bijgevolg zou gelden voor alle belastingplichtigen. Dewael gaf toe dat voor een Vlaamse belastingkorting elk jaar opnieuw het akkoord van de federale overheid en de andere gewesten nodig zou zijn.

Het Vlaams Parlement keurde op 16 december de ontwerp-begroting voor 2000 voor, alsook het bijhorende ontwerp van programmadecreet. In het decreet van 22 december 1999 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2000

(*Belgisch Staatsblad* van 30 december 1999, tweede uitgave) werd de afschaffing van de successierechten voor familiebedrijven die opgenomen was in het hoger genoemde decreet van 18 mei 1999, maar slechts gold voor het begrotingsjaar 1999, bestendigd. De gemeentelijke regies, de intercommunale verenigingen en de andere maatschappijen die instaan voor de openbare elektriciteitsverdeling werden verplicht vanaf 1 januari 2000 hun laagspanningsklanten jaarlijks "een hoeveelheid elektriciteit gratis te leveren gelijk aan 100 kWh voor verbruik tijdens de dag".

Te vermelden is nog dat de federale regering op 15 januari besliste bij het Arbitragehof vernietigingsberoep aan te tekenen tegen het decreet van 9 juni 1998 dat, voor het Vlaamse Gewest, wijzigingen aanbracht aan de onroerende voorheffing en de basis legde voor de eigen inning van de voorheffing door de Vlaamse overheid. Met die eigen inning, die was uitbesteed aan de intercommunale vereniging Cipal, werd in 1999 begonnen. Doordat er geen of onvoldoende afspraken waren gemaakt met federale belastingdiensten, liep daarbij een en ander mis.

VII. Economie, werkgelegenheid en infrastructuur

Werkgelegenheid - De Vlaamse regering en de sociale partners werden het op 24 maart eens over de bijdrage van de Vlaamse overheid aan het Belgische Actieplan voor Werkgelegenheid voor 1999, in uitvoering van de zogenaamde Europese richtsnoeren. Voortbouwend op het programma voor 1998, onderschreven zij de afspraak uit het centraal akkoord om de investeringen in vorming en opleiding te verhogen van 1,2 naar 1,4% van de loonsom in 2000 en naar 1,9% op langere termijn. De bedrijven werden daartoe gestimuleerd met Vlamivorm, een vermindering van de onroerende voorheffing voor aanvullende vorming van hun personeelsleden (half juli zou blijken dat maar 5.300 bedrijven een aanvraag hadden ingediend, de helft minder dan voor de Vlaminov-steun in 1998, die niet aan de vormingsvoorwaarde was gekoppeld). Om langdurig werklozen aan een job te helpen, werden de werkervaringsplannen verruimd. Ten slotte zou extra aandacht worden besteed aan de tewerkstelling van gehandicapten en het openstellen van 'mannelijke' jobs voor vrouwen.

Op de eerste bijeenkomst van het Vesoc (Vlaams Economisch en Sociaal Overlegcomité) na het aantreden van de regering-Dewael, op 22 november, steunden de vakbonden en de werkgeversorganisaties het verzoek van de Vlaamse regering aan de federale regering voor de overheveling van de zogenaamde trekkingsrechten (6,7 miljard frank) voor de wedertewerkstelling van werklozen. De kwestie werd geregeld in het Sint-Elooisakkoord van 1 december (zie ons 'Overzicht van het Belgische politiek gebeuren in 1999'). De federale regering stemde er mee in dat de gewesten een grotere autonomie kregen in de aanwending van de trekkingsrechten en het bedrag daarvan in 2000, 2001 en 2002 met telkens 2 miljard frank te verhogen, waarvan 1,1 miljard frank voor het Vlaamse Gewest. De Vlaamse minister van Werkgelegenheid, Renaat Landuyt, had eerder al gezegd de trekkingsrechten te zullen gebruiken om, overeenkomstig het regeerakkoord, de zogenaamde nepstatuten in volwaardige banen om te zetten.

Het decreet van 13 april 1999 met betrekking tot de private arbeidsbemiddeling in het Vlaamse Gewest (*Belgisch Staatsblad* van 5 juni 1999) zette een IAO-conventie uit 1997 om in Vlaamse regelgeving door het monopolie van de openbare bemiddelingsdiensten af te schaffen en particuliere arbeidsbemiddeling toe te staan.

Bij decreet van 18 mei 1999 (*Belgisch Staatsblad* van 24 september 1999) werd een Herplaatsingsfonds opgericht, voor de financiering van de uitwerving ('outplacement'), om- en bijscholing en sollicitatietraining van werknemers die werkloos worden na een faillissement van hun onderneming of ontbinding van de onvermogenende VZW waarvoor ze werken. Het gaf een structureel karakter aan het experiment 'outplacement na faillissement' dat in het voorjaar van 1996 was begonnen en waarbij 361 werknemers uit zes failliete bedrijven begeleiding hadden gekregen. Het fonds wordt gestijfd door de Vlaamse overheid.

Havendecreet - Met de goedkeuring van een voorstel van decreet van Paul Dumez (CVP) en Robert Voorhamme (SP) tekende het Vlaams Parlement op 10 februari het kader voor een geïntegreerd beleid voor en een eenvormig beheer van de vier zeehavens (Antwerpen, Zeebrugge, Gent en Oostende). Om de samenwerking tussen de havens te bevorderen, had de tweede regering-Van den Brande bij haar aantreden in 1995 de oprichting van een 'havenschap' in het vooruitzicht gesteld, maar die doelstelling bleek wegens rivaliteit onder de zeehavens te hoog gegrepen te zijn. Niet zonder moeite slaagden Dumez en Voorhamme, twee Antwerpse parlementsleden van de meerderheidspartijen, er in het Vlaams Parlement en de vier havenbesturen op één lijn te krijgen.

Het decreet van 2 maart 1999 houdende het beleid en het beheer van de zeehavens (*Belgisch Staatsblad* van 8 april 1999) gaf de vier zeehavens eenzelfde juridisch en bedrijfseconomisch statuut. Zij moeten binnen de drie jaar een afzonderlijke rechtspersoon oprichten om de haven te besturen en te beheren. De Vlaamse overheid trok zich terug als aandeelhouder van de Maatschappij der Brugse Zeevaartinrichtingen (MBZ). De vier havens zouden op dezelfde manier gecontroleerd worden door een voltijds gewestelijk havencommissaris, die door de Vlaamse regering zou worden benoemd. Het Havendecreet reikte verschillende instrumenten aan voor een geïntegreerd havenbeleid en voor samenwerking tussen de havens. De Vlaamse Havencommissie kreeg de opdracht de Vlaamse regering te adviseren over het havenbeleid. Er zou een concertatiecommissie worden opgericht om een gecoördineerd promotie- en marketingbeleid te voeren en om de haventarieven op elkaar af te stemmen, teneinde deloyale concurrentie te voorkomen. Geschillen tussen de havenbedrijven zouden door een arbitragecommissie beslecht worden. Het decreet maakte gestructureerd overleg mogelijk tussen het havenbestuur en de omliggende gemeenten die milieu-, verkeers- en andere gevolgen ondervinden van de havenactiviteiten. Ten slotte bevat het decreet regels voor een eenvormige en objectieve overheidsfinanciering en subsidiëring van de havens. Binnen de drie jaar moet de Vlaamse regering een inventaris opmaken van de historische lasten van de vier havens. Als daarbij niet objectief verklaarbare verschillen opduiken, zou de Vlaamse overheid die compenseren.

Op 31 augustus besliste de Vlaamse regering bij het Arbitragehof vernietigingsberoep aan te tekenen tegen de wet van 31 mei 1999, waarbij een Federale Commissie voor het Zeehavenbeleid werd opgericht. Volgens de Vlaamse regering waren enkele artikelen van die wet strijdig met de bevoegdheidsverdeling tussen de federale overheid en de gewesten.

Luchthavens - De Vlaamse regering keurde op 30 maart het stappenplan en de bestekken goed voor de uitbesteding van de exploitatie van de luchthavens van Deurne en Oostende. Op grond van de voorstellen zou later, na de verkiezingen van 13 juni, een beslissing worden genomen over de toekomst van Deurne. Ofwel zou de luchthaven gesloten worden, ofwel zou hij in zijn bestaande vorm

blijven bestaan, ofwel zou de startbaan worden verlengd. De luchthaven van Oostende zou worden gemoderniseerd.

De paars-groen-gele coalitie kwam in het regeerakkoord van 13 juli overeen de uitbestedingsprocedures voort te zetten. Over de luchthaven van Deurne zou "de discussie gevoerd worden bij het bekend worden van de inschrijvingen"; daarbij zou worden uitgegaan "van het behoud van een zakenluchthaven". Volgens een rapport van Ernst & Young uit de lente van 1998 zou de luchthaven van Deurne enkel rendabel zijn als de start- en landingsbaan werd verlengd en de Krijgsbaan werd ingetunneld. Agalev had zich fel tegen een verlenging van de startbaan verzet; in de andere partijen heerste daarover onenigheid.

Begin september raakte bekend dat er voor de exploitatie van de luchthaven van Oostende drie kandidaten waren, voor die van Deurne slechts twee. Op 15 december zei federaal minister en Oostendenaar Johan vande Lanotte (SP) aan de regionale tv-omroep Focus dat de geplande concessie van de luchthaven van Oostende niet doorging en dat de Vlaamse regering in de plaats daarvan met een aan te trekken manager een vijfjarige beheersovereenkomst zou sluiten. Minister van Mobiliteit Steve Stevaert bevestigde het bericht tegenover de VRT-radio en zei dat hij de Vlaamse regering op 17 december voor Deurne een gelijkaardig voorstel zou doen. Volgens Stevaert voldeed geen van de ingediende offertes voor de inconcessiegeving. Voor Deurne hield de nieuwe optie in dat de verlenging van de start- en landingsbaan definitief werd afgevoerd. De Vlaamse regering besprak de kwestie op haar vergadering van 17 december maar nam nog geen besluit. Dat zou pas begin 2000 gebeuren.

Doel - De Vlaamse regering keurde op 25 mei het Strategisch Plan voor de Waaslandhavens goed, dat een geïntegreerde visie bevat op de toekomst van het Linkerscheldeoevergebied, die rekening houdt met zowel de economische noodwendigheden van als de woon-, landbouw- en natuurfunctie in en rond het havengebied. De goedkeuring van het Strategisch Plan sloot aan op de beslissing van 20 januari 1998 een nieuw containergetijdendok (Deurganckdok) aan te leggen op de Linkerscheldeoever, ter hoogte van het dorp Doel.

Volgens het Strategisch Plan moeten zuinig ruimtegebruik en duurzaamheid centraal staan bij de ontwikkeling van het Scheldeoevergebied. Dat betekent dat eerst de bestaande en uitgeruste bedrijventerreinen gebruikt moeten worden vooraleer nieuwe grond kan worden aangesneden, en dat beschikbare gronden alleen nog in concessie of erfpacht worden gegeven. Maximale aandacht zou worden geschonken aan de vrijwaring van het Verdronken Land van Saeftinge en aan de inbuffering van de dorpen Kallo, Verrebroek en Kieldrecht. Hoewel er over de eventuele aanleg van een tweede containergetijdendok (Saeftingedok) nog geen beslissing was genomen, hield het Strategisch Plan daar toch al rekening mee en zou op het gewestplan daarvoor al ruimte gereserveerd worden. Het dok zou ten zuiden van de kerncentrale komen, pal in de dorpskern van Doel. Het polderdorp, waarvan de Vlaamse overheid de leefbaarheid niet meer kon garanderen door de aanleg van het Deurganckdok, zou daardoor op termijn moeten verdwijnen.

Nog op 25 mei gaf de Vlaamse regering haar principiële goedkeuring aan de tweede wijziging van het gewestplan Sint-Niklaas - Lokeren voor het grondgebied Beveren, waarin de principes van het Strategisch Plan vertaald werden. Zij keurde ook de definitieve vaststelling van de eerste gewestplanwijziging goed, met het oog op de aanleg van het Deurganckdok, en vroeg daarover het spoedadvies van de Raad van State. De Bond Beter Leefmilieu (BBL) en de actiegroep 'Doel 2020' tekenden daartegen beroep aan bij de Raad van State; de BBL dien-

de een bijkomende klacht in bij de Europese Commissie. Tegen de aantasting van het vogelrichtlijngebied had de bond eerder al een klacht ingediend.

Tijdens het overleg over de vorming van de regering-Dewael kwamen de vier coalitiepartijen overeen de beslissingen van de regering-Van den Brande onverkort uit te voeren. Agalev en de Volksunie, die onder de regering-Van den Brande voor het behoud van het polderdorp hadden geijverd, verkregen wel dat er op korte termijn een studie zou worden gehouden om uit te maken in welke mate Doel leefbaar zou kunnen blijven. De resultaten van het onderzoek zouden pas in de lente 2000 bekend zijn.

Op 25 augustus ondertekende minister van Ruimtelijke Ordening Van Mechelen de bouwvergunning voor de westelijke kade van het Deurganckdok, waardoor de werken op 1 oktober konden beginnen.

VIII. Ruimtelijke ordening en milieubeleid

Decreet Ruimtelijke Ordening - Het Vlaams Parlement keurde op 6 mei het ontwerpdecreet over de organisatie van de ruimtelijke ordening goed waarover de twee meerderheidspartijen, CVP en SP, het in juni 1998, na lange en moeilijke gesprekken, eens waren geworden en dat de Vlaamse regering, na de adviesprocedure, op 25 februari 1999 in zijn definitieve vorm had gegoten. Na de indiening van het ontwerp in het Vlaamse Parlement bracht de regering, op verzoek van de CVP-fractie, nog enkele wijzigingen aan de regeling voor de planbatenheffing aan; de forfaitaire heffingsbedragen werden aangepast aan het bestuurlijke arrondissement waarin het betrokken perceel ligt.

Het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening (*Belgisch Staatsblad* van 8 juni 1999, eerste uitgave) vervangt en moderniseert de (herhaaldelijk gewijzigde) Stedenbouwwet van 29 maart 1962. Het tekent een vernieuwd kader en instrumentarium voor het ruimtelijkeordeningsbeleid in Vlaanderen uit. Het decreet spreidt het beleid en de verantwoordelijkheid voor de ruimtelijke inrichting over drie niveaus: het Vlaams Gewest, de provincies (die een volwaardige plaats in het ruimtelijkeordeningsbeleid kregen) en de gemeenten (die een grotere verantwoordelijkheid kregen). Zij stellen daartoe ieder, in een hiërarchische verhouding, een structuurplan, ruimtelijke uitvoeringsplannen en verordeningen op.

Het college van burgemeester en schepenen reikt in het nieuwe stelsel auto-noom de stedenbouwkundige vergunningen uit, zonder nog langer gebonden te zijn door het voorafgaand advies van de gewestelijke gemachtigd ambtenaar. Het nieuwe stelsel gaat evenwel pas in als de gemeente aan vijf voorwaarden voldoet: zij moet een ruimtelijk structuurplan opstellen, een plannenregister, een vergunningenregister en een register van de onbebouwde percelen aanleggen en een stedenbouwkundig ambtenaar in dienst nemen. Een gemeente kreeg vijf jaar de tijd om aan die voorwaarden te voldoen.

Het decreet verdeelde de taken van de gewestelijke gemachtigd ambtenaar over de stedenbouwkundig ambtenaar (op elk van de drie beleidsniveaus), de planologisch ambtenaar en de stedenbouwkundig inspecteur. Het voerde een planbatenheffing op de meerwaarde van een bestemmingswijziging in, scherpste het handhavingsbeleid aan en bevatte een tijdelijke regeling (vijf jaar) voor de verbouwing, uitbreiding of herbouwing van vergunde, niet-verkrotte zonevreemde woningen. Die overgangsregeling werd tien dagen na de publicatie van het de-

creet van kracht. De overige bepalingen zouden op 1 oktober 1999 in werking treden.

Op 27 september besliste de nieuwe paars-groen-gele meerderheid in het Vlaams Parlement evenwel de inwerkingtreding uit te stellen tot 1 mei 2000 (decreet van 28 september 1999, *Belgisch Staatsblad* van 30 september 1999, tweede uitgave). De volksvertegenwoordiging gaf daarmee gevolg aan een verzoek van de nieuwe minister van Ruimtelijke Ordening, Dirk van Mechelen (VLD), die zei dat het decreet niet juridisch waterdicht was en dat de gemeenten onvoldoende tijd hadden om zich op hun nieuwe taken voor te bereiden. De CVP protesteerde tegen het uitstel, vooral omdat het planologisch attest waarmee zonevreemde bedrijven hun gemeentebestuur tot een uitspraak over hun ontwikkelingsperspectieven kunnen dwingen, zeven maanden later zou ingaan. Minister Van Mechelen zei op 28 oktober te zullen onderzoeken of de problemen van de zonevreemde bedrijven niet met een 'mini-BPA' konden worden opgelost, maar hij zou dat spoor uiteindelijk niet volgen.

Handhavingsbeleid - Eind augustus gaf minister van Ruimtelijke Ordening Van Mechelen de administratie de opdracht een inventaris op te stellen van de hangende dossiers van bouwmisdriven die voor ambtshalve uitvoering van het vonnis of het arrest in aanmerking kwamen. In afwachting zouden geen woningen meer worden gesloopt. Het was de bedoeling elk dossier te toetsen aan de criteria die in het regeerakkoord waren opgenomen. Volgens het regeerakkoord zou in het handhavingsbeleid voorrang worden gegeven aan illegale gebouwen in natuurgebieden, flagrante overtredingen, gevallen van manifeste onwil en gebouwen die ernstige overlast veroorzaken voor de omwonenden. De inventaris was op 18 oktober klaar. Op 19 november gaf Van Mechelen de Bouwinspectie de toestemming om in prioritaire dossiers weer over te gaan tot de ambtshalve uitvoering van de rechterlijke uitspraak.

In uitvoering van een beslissing uit 1998 maakte de Vlaamse regering op 29 oktober, met een definitieve gewestplanwijziging, de permanente bewoning, onder strikte voorwaarden, mogelijk in 720 van de 1220 weekendverblijven in de gemeente Brecht. Het was de vierde gemeente waarvoor zulk een oplossing voor het probleem van de illegale permanente bewoning van weekendhuisjes werd uitgewerkt.

Opgrimbie - De Raad van State vernietigde op 1 februari de vergunning van 14 december 1994 voor de bouw van een "abdij met aanhorigheden" voor de Monialen van Betlehem en Maria-ten-Hemel-Opgenomen op het koninklijk domein Fridhem in Opgrimbie (gemeente Maasmechelen) en Rekem (gemeente Lanaken). De vergunning werd vernietigd omdat zij was uitgereikt door de directeur-generaal van het bestuur Ruimtelijke Ordening van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Volgens de wet kan de Vlaamse overheid alleen bouwvergunningen geven aan publiekrechtelijke rechtspersonen. Bisschop Paul Schreurs van Hasselt, die als bouwheer optrad, is echter geen publiekrechtelijk rechtspersoon, zodat de schepencolleges van Maasmechelen en Lanaken de vergunning hadden moeten uitreiken.

Het arrest kreeg veel aandacht omdat het de wens van wijlen koning Boudewijn was geweest dat er op het koninklijk domein een slotklooster zou worden gebouwd. Hij had daartoe op 8 december 1992 bij notariële akte een groot deel (15 van de 25 ha) van het domein aan de vzw Bisdom Hasselt geschonken. Nadat de Raad van State op 20 oktober 1995 het verzoek van twee inwoners van Maas-

mechelen om de bouwvergunning te schorsen had afgewezen, was met de bouw van het slotklooster begonnen. Begin 1999 waren zestien van de vierentwintig kluisen en een 200 meter lange kloostergang klaar. De bouw van de kapel en andere gemeenschappelijke ruimten was al ver gevorderd.

In zijn verslag had de auditeur van de Raad van State er, naast de procedurefout, op gewezen dat het gewestplan niet toestond dat er op het koninklijk domein gebouwd werd omdat het de hoofdbestemming 'groengebied' had en dat er voor het rooien van 3 ha bomen geen milieueffectenrapport was gemaakt.

Het bisdom Hasselt liet op 8 februari de bouwwerken stilleggen. Het diende op 12 maart een nieuwe bouwaanvraag in bij het schepencollege van Maasmechelen.

Mestactieplan - De Vlaamse regering keurde op 9 februari het definitieve ontwerpdecreet goed dat, samen met een milieubeleidsvereenkomst (MBO) met de landbouworganisaties, het tweede Mestactieplan (MAP-II) vormde, waarover de twee regeringspartijen (CVP en SP) in oktober 1998, na moeizame onderhandelingen, een vergelijk hadden gevonden en dat tot doel had het nitraatgehalte in het grond- en oppervlaktewater tegen 2003 te verminderen tot maximum 50 mg per liter ⁴.

Tijdens de parlementaire bespreking zette de Boerenbond, met onder meer huisbezoeken, de parlamentsleden, vooral die van de CVP, onder druk om de goedkeuring van het ontwerpdecreet uit te stellen tot de Vlaamse overheid de vergoedingen voor inkomensverlies voor de jaren 1997 en 1998 zou hebben uitbetaald. Het ging om een bedrag van ca. 1 miljard frank als compensatie voor het inkomensverlies dat landbouwers in de kwetsbare gebieden hadden geleden doordat MAP-I daar strengere dan de algemene bemestingsnormen oplegde. Tegen de uitkering van de vergoedingen over 1996 (454,4 miljoen frank) had de Bond Better Leefmilieu een klacht ingediend bij de Europese Commissie. De Vlaamse regering zei met de uitbetalingen voor 1997 en 1998 te willen wachten tot er een uitspraak van de Commissie was.

Op 11 maart meldde *De Financieel-Economische Tijd* dat de twee regeringspartijen overeengekomen waren de invoering van MAP-II uit te stellen tot en afhankelijk te maken van de goedkeuring door de Europese Commissie van het besluit over de vergoedingen voor inkomensverlies die in het tweede Mestactieplan waren opgenomen. De commissie voor Leefmilieu van het Vlaams Parlement keurde daartoe diezelfde dag een amendement op het ontwerpdecreet goed.

Het Vlaams Parlement stemde op 27 april met het ontwerpdecreet in. Het decreet van 11 mei 1999 tot wijziging van het decreet van 23 januari 1999 inzake de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen en tot wijziging van het decreet van 28 juni 1995 betreffende de milieuvergunning (*Belgisch Staatsblad* van 20 augustus 1999) gaf de landbouwers de mogelijkheid te kiezen tussen het forfaitaire stelsel of het nutriëntenbalansstelsel. In het forfaitaire stelsel moeten zij zich houden aan de bemestingsnormen die in het Mestdecreet staan en die zijn vastgesteld door wetenschappers. Voor de periode 1999-

⁴ Minister van Leefmilieu Theo Kelchtermans en vertegenwoordigers van de landbouworganisaties hadden de milieubeleidsvereenkomst op 30 oktober 1998, in aanwezigheid van de pers, ondertekend. In het verslagjaar werd bekend dat het om een voorwaardelijke ondertekening ging en dat de Boerenbond geweigerd had zijn definitieve instemming te geven.

2000 golden overgangsnormen, die vanaf 2001 geleidelijk worden aangescherpt. Vanaf 1 januari 2003 gelden de eindnormen. Naast de algemene normen die in heel Vlaanderen van toepassing zijn, legt het Mestdecreet strengere normen vast voor de 'kwetsbare' drinkwaterwinningsgebieden, waardevolle agrarische gebieden, natuurgebieden en fosfaatverzadigde gebieden. De normen leggen niet alleen de totale maximumhoeveelheid fosfaat per ha op, maar bepalen ook hoeveel daarvan maximum uit dierlijke mest mag komen, het zogenaamde tussenschot. Dierlijke mest is immers schadelijker voor het milieu dan kunstmest.

In het nutriëntenbalansstelsel hebben landbouwers de keuze tussen een bedrijfsbalans (gebaseerd op reële stikstofverliezen), een mestuitscheidingsbalans (gebaseerd op de reële mestuitscheidingshoeveelheden) of een bodembalans (gebaseerd op de reële bemesting). In dat geval geldt het 'tussenschot' niet en kan de landbouwer zelf bepalen hoeveel dierlijke mest en hoeveel kunstmest hij gebruikt. Van de totale bemestingsnorm mag hij echter niet afwijken.

De 'papieren' controle van MAP-I werd vervangen door een effectieve controle op perceelsniveau. Boeren die voor het nutriëntenbalansstelsel kiezen moeten zelf, op eigen kosten, stalen nemen en door een erkend laboratorium laten onderzoeken. De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) zal steekproefsgewijs alle landbouwers in Vlaanderen controleren. Boeren die de normen overschrijden, worden gestraft. Boeren in de kwetsbare drinkwatergebieden die de richtwaarde bereiken, worden financieel beloond.

Om te vermijden dat het mestoverschot verder zou stijgen, werd de mestproductie en dus ook de veestapel in Vlaanderen bevroren tot 1 januari 2005. Het Mestdecreet verplicht de grotere veetelers een deel van hun mestoverschot te laten verwerken. Boeren die niet aan de mestverwerkingsplicht voldoen, moeten een superheffing betalen.

De inwerkingtreding van het decreet was afhankelijk gemaakt van de goedkeuring door de Europese Commissie van het besluit dat de vergoedingen regelde. Minister van Leefmilieu Theo Kelchtermans zei die in het najaar te verwachten. Tot zolang zou MAP-I van kracht blijven. In november bleek dat de Europese Commissie met een uitspraak over de vergoedingenregeling van MAP-II zou wachten tot de procedure tegen de MAP-I-vergoedingen was afgerond. Minister van Leefmilieu en Landbouw Vera Dua deelde op 24 november mee dat zij niet langer op 'Europa' wenste te wachten en MAP-II op 1 januari 2000 zou laten ingaan. Parlementsleden van de vier meerderheidsfracties dienden daartoe eind december een voorstel van decreet in. Het zou begin 2000 worden goedgekeurd.

Op 23 december maakte minister Dua bekend dat zij, in het programma voor plattelandontwikkeling voor 2000-2006 dat zij bij de Europese Commissie had ingediend, 3,9 miljard frank wenste vrij te maken voor de afbouw en de reconversie van de varkenshouderij.

Afvalverbranding - Minister van Leefmilieu Kelchtermans stemde er op 13 januari mee in de huisvuilverbrandingsoven van de intercommunale vereniging ISVAG in Wilrijk weer op te starten. Hij volgde daarmee het advies van de zogenaamde commissie-Baeyens, die van oordeel was dat de dioxinenorm zou worden gehaald. De oven was op 8 november 1997 gesloten wegens overschrijding van de dioxinenorm van 0,1 nanogram per kubieke meter. ISVAG had sindsdien voor 1 miljard frank aanpassingswerken laten uitvoeren om de dioxine-uitstoot te beperken.

Buurtbewoners die ijverden voor de sluiting van de oven trokken naar de rechter, die op 2 februari in kort geding besliste dat de oven op 8 februari niet mocht opstarten omdat het niet zeker was dat er geen risico's voor de volksgezondheid waren. De Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) en het Vlaams Gewest tekenden derdenverzet aan tegen het vonnis, maar dat werd op 20 april afgewezen. Daarop ging de intercommunale ISVAG tegen het vonnis in beroep. Op 14 september besliste de nieuwe minister van Leefmilieu, Vera Dua, dat de Vlaamse overheid zich uit het geschil tussen ISVAG en de omwonenden terugtrok om een "serene oplossing" mogelijk te maken. Het hof van beroep in Antwerpen vernietigde op 11 oktober het vonnis van de rechtbank van eerste aanleg en maakte daarmee de weg vrij voor de heringebruikname van de verbrandingsoven. Dat gebeurde op 3 november. Minister Dua kondigde aan te zullen onderzoeken of de oven vervroegd kon worden gesloten; de vergunning liep tot 2011.

Vlabraver, de coöperatieve vennootschap van onder meer de provincie Vlaams-Brabant, OVAM en Watco, liet de gemeente Drogenbos en de Vlaamse regering op 16 april weten af te zien van de vergunning voor de bouw van een afvalverbrandingsoven in Drogenbos, maar vroeg meteen een nieuwe vergunning aan. Vlabraver reageerde daarmee op het verslag waarin de auditeur bij de Raad van State voorstelde de bouwvergunning te schorsen omdat bij de uitreiking ervan geen rekening was gehouden met een milieueffectenrapport. Tegen de bouwvergunning was bij de Raad van State beroep ingesteld door omwonenden en het Brussels Gewest. Omdat het Vlaams Gewest de bouwvergunning niet formeel had ingetrokken, besliste de Raad van State begin juni ze toch te schorsen.

Op 26 januari had de Raad van State het verzoek van onder meer het Brussels Gewest om de milieuvergunning voor de verbrandingsoven in Drogenbos te schorsen, afgewezen. Tegen de milieuvergunning en de bouwvergunning liep ook een procedure bij de Europese Commissie wegens niet-naleving van de Europese regelgeving over de milieueffectenrapportering.

IX. Zorgverzekering

Het Vlaams Parlement keurde op 17 maart een voorstel van decreet van Guy Swennen (SP) en Sonja Becq (CVP) goed over de invoering van een zorgverzekering voor de terugbetaling van de kosten van niet-medische hulp- en dienstverlening. Met het initiatief anticepeerde de Vlaamse overheid op de toenemende vergrijzing van de bevolking, die in 2010 haar hoogtepunt zou bereiken. In zijn advies had de Raad van State gezegd dat de zorgverzekering als "een vorm van bijstand aan personen die in een zekere nood verkeren" kan worden beschouwd en bijgevolg onder de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap valt, in zoverre de financiering niet gebeurt met bijdragen op de inkomsten uit arbeid.

Volgens het decreet van 30 maart 1999 houdende de organisatie van de zorgverzekering (*Belgisch Staatsblad* van 28 mei 1999) is elke inwoner van het Vlaamse Gewest verplicht, vanaf een nader te bepalen leeftijd, aan te sluiten bij een erkende zorgkas. De inwoners van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, waar de Vlaamse overheid een dergelijke verplichting niet kan opleggen, kunnen vrijwillig bij een zorgkas aansluiten, ook als zij Franstalig zijn. Personen met een 'langdurig ernstig verminderd zelfzorgvermogen', zowel oudere zorgbehoevenden als chronisch zieken, kunnen een (gedeeltelijke) terugbetaling krijgen van niet-medische kosten en prestaties die verleend worden door instellingen, professionele zorgverleners of mantelzorgers. Het Vlaams Zorgfonds fungeert als centraal fi-

nancieringsorgaan van de zorgverzekering. Het wordt gestijfd door een jaarlijkse dotatie van de Vlaamse overheid, door solidaire bijdragen die afhankelijk zijn van de draagkracht van de betaler en door de opbrengst van de reserves van het Zorgfonds. In de begrotingen voor 1999 en 2000 was telkens 4 miljard frank gereserveerd voor het Zorgfonds; dat zou ook in de twee volgende jaren het geval zijn, zodat het kapitaal tegen 2010 tot naar verwachting ten minste 30 miljard frank opgerent zou zijn. De zorgkassen kunnen worden opgericht door ziekenfondsen en verzekeringsmaatschappijen. Het Vlaams Zorgfonds richt eveneens een zorgkas op; wie niet bij een erkende zorgkas aansluit, wordt ambtshalve bij die zorgkas aangesloten.

De zorgverzekering zou geleidelijk worden ingevoerd. Het was de bedoeling de niet-medische kosten van de zwaarst zorgbehoevenden vanaf 1 januari 2000 terug te betalen. Eind september meldde de *Artsenkrant* dat de invoering met ten minste een jaar zou worden uitgesteld. Minister van Welzijn Mieke Vogels bevestigde dat op 5 oktober. Zij zei dat het juridisch en praktisch niet haalbaar was alle uitvoeringsbesluiten tegen 1 januari 2000 klaar te krijgen en dat nog heel wat voorbereidend studiewerk nodig was.

Op 25 november besliste de Franse gemeenschapsregering bij het Arbitragehof vernietigingsberoep aan te tekenen tegen het Zorgverzekeringsdecreet wegens bevoegdheidsoverschrijding.

X. Onderwijs

In het rapport 'Definitiestudie objectieerbare verschillen' dat het in opdracht van de Vlaamse regering schreef, kwam het studiebureau Deloitte & Touche half maart tot de conclusie dat het mogelijk moet zijn de basis- en secundaire scholen voor meer dan 95% van hun financiële middelen op een gelijke manier te behandelen. Het onderzoek paste in het voornemen van de CVP-SP-regering uitvoering te geven aan grondwetsartikel 24 over de onderwijsgelijkheid en de niet-objectieerbare verschillen in de financiering van de onderwijsnetten af te bouwen. In afwachting van een grondig onderzoek naar de aard, omvang en gevolgen van de objectieerbare verschillen tussen scholen en netten, waren de twee regeringspartijen overeengekomen de werkmiddelen voor het vrij en het officieel gesubsidieerd onderwijs geleidelijk te verhogen tot 76% van de werkmiddelen voor het gemeenschapsonderwijs. Eind 1997 besliste de regering het aangekondigde onderzoek in tweeën te splitsen: eerste zouden de objectieerbare verschillen worden opgespoord, nadien zouden ze worden gekwantificeerd. Deloitte & Touche detecteerde 26 factoren die de verschillen in kostprijs tussen scholen kunnen verklaren, waarvan er twaalf objectiebaar en te rechtvaardigen zijn. Ze hebben te maken met het statuut van de school, het onderwijsaanbod, de omvang en de staat van de schoolinfrastructuur en de leerlingen.

In een brief aan de minister van Onderwijs in de VLD-SP-Agalev-VU-ID-regering, Marleen Vanderpoorten, waarvan *De Standaard* op 22 oktober melding maakte, oefende het Gemeenschapsonderwijs felle kritiek uit op de definitiestudie. De regering besliste niettemin het onderzoek naar de objectieerbare verschillen op basis van de definitiestudie voort te zetten.

Minister Vanderpoorten kwam vrij snel na haar aantreden in aanvaring met het katholiek onderwijs. Het Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs (VSKO) liet eind juli, tijdens een onderhoud met Vanderpoorten, zijn ongenoegen blijken over de bepaling in het paars-groen-gele regeerakkoord, dat een gemeente- of provincieschool die wordt overgedragen aan een andere inrichtende macht,

moet openstaan voor alle leerlingen en "de keuze aanbieden tussen onderricht in een der erkende godsdiensten en de niet-confessionele zedenleer". Het VSKO zei onder die voorwaarden geen gemeentescholen meer te zullen overnemen.

Onder de titel 'Geen atheïst voor katholieke klas' maakte *Het Volk* op 20 augustus gewag van de bezorgdheid van het VSKO over de aantasting van de pedagogische vrijheid bij de reffectatie van leerkrachten. Het VSKO verwees naar een - nog door de vorige Vlaamse regering opgesteld - ontwerpbesluit dat voor de reffectatie van oud-leerkrachten van athenea voor de kinderen van militairen in Duitsland voorzag in een uitzondering op de decretale regel dat een leerkracht het opvoedingsproject van een school moet aanvaarden. Minister Vanderpoorten zei het akkoord van de vorige regering met de vakbonden niet op de helling te kunnen zetten, maar een voor iedereen aanvaardbare oplossing te zullen zoeken.

In het VTM-journaal van 29 augustus stelde minister Vanderpoorten de vraag of er in Brussel nog wel plaats is voor een universiteiten met slechts 750 studenten, een impliciete verwijzing naar de KU Brussel. Minister van Cultuur en Brusselse Aangelegenheden Bert Anciaux (VU-ID) zei op 30 augustus het standpunt van Vanderpoorten te delen en stappen te zullen ondernemen voor een structurele samenwerking tussen de VUB en de KU Brussel "met het oog op een netoverschrijdende bundeling in één Universiteit Brussel". Rector Constant Matheussen van de KU Brussel had op 31 augustus, op zijn verzoek, een gesprek met Vanderpoorten. Hij betreurde dat de minister haar uitspraak deed op het ogenblik dat de inschrijvingen bezig waren, maar zei na het gesprek niet te vrezen voor het voortbestaan van zijn instelling.

In zijn tweede voortgangsrapport (1997) over de optimalisering van het universitair aanbod had oud-rector Roger Dillemans (KU Leuven) de vorming voorgesteld van een 'Confederatie Katholieke Universiteit Leuven', waarvan de KU Leuven, de Kulak en de KU Brussel deel zouden uitmaken. Vanuit de VUB was toen negatief op dat voorstel gereageerd.

Dillemans was in 1995 door minister van Onderwijs Luc van den Bossche aangesteld als bijzonder commissaris. Op 21 augustus schreef *De Standaard* dat minister Vanderpoorten Dillemans "binnenkort" zou bedanken "voor zijn goede diensten" en dat zij "geen ordenaar van het universitaire studieaanbod" meer nodig had. Het kabinet-Vanderpoorten merkte in een reactie op het bericht op, dat de opdracht van Dillemans op 31 oktober 2000 afliep en niet zou worden verlengd. Het verwees ook naar het regeerakkoord, waarin stond dat de universiteiten en de hogescholen uitgenodigd zouden worden voorstellen te doen voor de optimalisatie van hun studieaanbod en dat de Vlaamse regering daaruit de passende conclusies zou trekken. Vanderpoorten zei aan het begin van het academiejaar 1999-2000 dat zij de universiteiten één jaar de tijd gaf om met voorstellen te komen.

Van 14 tot 17 december kwamen directies, docenten en studenten van de hogescholen op straat tijdens provinciale betogingen om meer financiële middelen te eisen. Zij wezen erop dat het aantal studenten met 6% gestegen is sinds in 1995 de budget- of enveloppefinanciering werd ingevoerd en dat steeds meer oudere personeelsleden gebruik maakten van de uitstapregeling, waarvan de kosten op het hogescholenbudget worden afgewenteld.

Het decreet van 2 maart 1999 tot regeling van een aantal aangelegenheden van het volwassenenonderwijs (*Belgisch Staatsblad* van 21 augustus 1999, 1ste uitgave) vernieuwt het volwassenenonderwijs of onderwijs voor sociale promotie

(OSP), dat nog geregeld was door een koninklijk besluit uit 1959, althans wat het secundair onderwijs betreft; voor het hoger onderwijs van sociale promotie kon er wegens meningsverschillen geen regeling worden gevonden. Volgens het decreet telt het secundair onderwijs voor sociale promotie 33 studiegebieden, die ter wille van de doorzichtigheid en de coherentie zo sterk mogelijk aansluiten bij de studiegebieden in het voltijds secundair onderwijs. De instellingen die OSP verstrekken, en die in de regel verbonden zijn aan scholen die dagonderwijs verstrekken, krijgen de naam 'Centrum voor volwassenenonderwijs' of CVO. Een CVO kan zijn opleidingen lineair of een modulair organiseren. In de lineaire organisatie wordt de leerstof aangeboden in leerjaren en vakken. In de nieuwe, modulaire organisatievorm wordt de leerstof aangeboden in modules of afgelijnde leerpakketten die tot een deelcertificaat leiden. Dat moet het onder meer mogelijk maken dat jongeren die het beroepssecundair onderwijs, dat eveneens 'gemodulariseerd' wordt, zonder diploma verlaten, dat later alsnog via het OSP kunnen verwerven. Een belangrijke vernieuwing is dat OSP-cursisten voortaan rechtstreeks een diploma secundair onderwijs kunnen behalen, zonder nog langs de Centrale Examencommissie te passeren.

Het decreet van 30 maart 1999 (*Belgisch Staatsblad* van 11 mei 1999) verplicht alle Nederlandstalige secundaire scholen vanaf 1 september 1999 een leerlingenraad op te richten wanneer een derde van de leerlingen daarom verzoekt.

XI. Media

Het Vlaams Commissariaat voor de Media (VCM) besliste op 17 februari, na een klacht van de commerciële omroep VTM, dat de Britse commerciële zender VT4 vóór 15 september een zendvergunning moest aanvragen en zich naar de Vlaamse mediawetgeving moest schikken. Hoewel VT4 een Britse licentie had, vonden volgens het VCM de daadwerkelijke economische activiteiten van de televisiezender in Vlaanderen plaats. VT4 diende tegen het besluit een bezwaarschrift in bij het VCM, maar dat verklaarde het op 23 maart onontvankelijk. VT4 maakte het geschil daarop aanhangig bij de Raad van State. De Europese Commissie opende in juli een juridische procedure tegen de beslissing van het VCM, die zij strijdig achtte met de EU-richtlijn 'Televisie zonder grenzen'.

Het Vlaams Parlement stemde op 17 maart in met het voorstel van Michel Doomst (CVP) een Vlaamse Kijk- en Luisterraad op te richten. Volgens het decreet van 30 maart 1999 tot wijziging van de artikelen 78 en 79 van het gecoördineerde Omroepdecreet van 25 januari 1995 (*Belgisch Staatsblad* van 11 mei 1999) doet de Raad uitspraak over klachten tegen jongerenprogramma's waarin te veel geweld of seks wordt vertoond. Hij bestaat uit negen leden, onder wie magistraten en deskundigen in kinderpsychologie en pedagogie.

XII. Staatshervorming

De commissie voor Staatshervorming van het Vlaams Parlement beëindigde op 6 januari de bespreking van de 'Discussienota voor een verdere staatshervorming', de zogenaamde Schrikkelnota, die de Vlaamse regering op 29 februari 1996 had goedgekeurd ter voorbereiding van een gesprek met de Franstaligen over de verruiming en verdieping van de autonomie van de gewesten en de gemeenschappen. Op die vergadering keurden CVP, SP, VLD, VU en Vlaams Blok een tekst goed over uiteenlopende onderwerpen als de opbouw van de Senaat op basis van de deelstaten, de splitsing van de kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde en de re-

gionalisering van de taalfaciliteitenregeling; Agalev onthield zich bij de stemming.

Op 28 januari zou een redactiecomité bijeenkomen om een voorstel van resolutie op te stellen waarin de besluiten van de werkzaamheden van de commissie zouden worden samengevat. Het kabinet van minister-president Van den Brande zou met het oog op die vergadering een sneuveltekst opstellen. Op 28 januari citeerden *Het Nieuwsblad* en *De Standaard*, in een bericht onder de titel "Bijnaconsensus over Vlaamse eisen bij staats hervorming", uit de vijf voorstellen van resolutie die waren opgesteld "door de CVP-fractie in samenspraak met de partijtop en onder het goedkeurend oog van minister-president Luc van den Brande". Volgens de kranten verwachtte CVP-fractie leider Johan de Roo niet dat de teksten nog grondig bijgeschaafd zouden worden.

Het bericht zette kwaad bloed bij de SP-fractie, die in extra vergadering was bijeengekomen om de 'sneuveltekst' te onderzoeken. De socialisten vonden de tekst op enkele essentiële punten onaanvaardbaar, meer bepaald de splitsing van de financiering van het gezondheids- en gezinsbeleid, de regionalisering van de spoorinfrastructuur en de toewijzing van de gewestbelastingen en de personenbelasting aan de twee deelstaten Vlaanderen en "Francofonië" (zoals het samengaan van het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap werd genoemd), die de invoering van een fiscale subnationaliteit in Brussel impliceerde. De SP nam het niet dat de CVP-fractie en het kabinet-Van den Brande geen rekening hadden gehouden met haar standpunt over de splitsing van het gezondheids- en gezinsbeleid dat zij in een nota van 5 januari had geformuleerd en aan haar coalitiepartner had overhandigd, geen overleg met haar hadden gepleegd en hun tekst naar de redactie van *Het Nieuwsblad* hadden doorgespeeld. De SP-fractie kon wel instemmen met een splitsing van de normering en uitvoering, maar niet met de financiering van de ziekteverzekering.

Op de vergadering van het redactiecomité van 28 januari uitten de meeste fracties de wens met één resolutie te werken. Het redactiecomité kwam opnieuw bijeen op 1 februari, in een ijzige sfeer. De knelpunten werden verschoven naar een volgende bijeenkomst, op 2 februari. Tussen beide vergaderingen was er overleg tussen CVP en VLD. Beide fracties en de Volksunie werden het op de vergadering van 2 februari snel eens over een ontwerp tekst.

De commissie voor Staats hervorming keurde op 3 februari, bij een zogenaamde indicatieve stemming, een voorstel van resolutie over de krachtlijnen voor een verdere staats hervorming goed. CVP, VLD en VU stemden voor; SP, Agalev en Vlaams Blok onthielden zich om uiteenlopende redenen. Robert Voorhamme legde de onthouding van de socialistische fractie uit als een kans om alsnog tot een consensus te komen. CVP-fractie leider De Roo liet uitschijnen bereid te zijn naar een consensus te zoeken.

De goedkeuring het voorstel van resolutie lokte scherpe afwijzende reacties uit bij de Franstalige partijen en in de Franstalige pers, die de werkzaamheden van de commissie voor Staats hervorming nauwelijks had gevolgd. Een en ander bemoeilijkte de opstelling van een verklaring tot herziening van de grondwet op het federale beleidsniveau (zie ons 'Overzicht van het Belgische politiek gebeuren in 1999'). CVP-voorzitter Marc van Peel, die zelf lid was van het Vlaams Parlement, wees er op dat het voorstel van resolutie niet het standpunt van de partij weergaf, onder meer wat het '2 + 2-model' betreft waarvan de resolutie uitging (België als een (con)federatie van twee deelstaten: Vlaanderen en 'Francofonië', en twee ondergeschikte deelgebieden: het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Duitstalige Gemeenschap). Op haar vergadering van 9 februari besliste de CVP-

fractie in het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie niet te amenderen. De fractie beklemtoonde dat zij, als enige, de veertien deelnota's had goedgekeurd waaruit het voorstel van resolutie was gedestilleerd en dat zij daarom geen enkele reden zag om van haar standpunt terug te komen. Twee CVP'ers, de Brusselselaars Béghin en Van den Bossche, kondigden evenwel aan het voorstel niet te zullen goedkeuren. De kamerfractie van de CVP zei op 11 februari vast te houden aan de vijf meer algemene prioriteiten die de partij bij de onderhandelingen met de Franstaligen wenste te verdedigen. Zij was van oordeel dat het '2 + 2-model' het institutionele kader van de staats hervorming van 1993 verliet.

Het Vlaams Parlement zou op 3 maart over het voorstel van resolutie stemmen. In het vooruitzicht daarvan werd met discreet overleg alsnog getracht de SP achter de eindtekst te krijgen. Op diverse bijeenkomsten waarschuwend de Franstalige partijen tijdens het weekeinde van 28-29 februari het Vlaams Parlement voor verregaande eisen. De fractieleiders van CVP, VLD en VU in het Vlaams Parlement kwamen op 2 maart overeen het voorstel van resolutie in vijf op te splitsen, zoals vanuit de SP-fractie was gesuggereerd. Zij waren ook bereid enkele preciseringen aan hun tekst aan te brengen.

Aan het begin van de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement riep Norbert de Batselier, als woordvoerder van de SP, op het commissievoorstel van resolutie in vijf op te splitsen. CVP, VLD en VU gingen daarmee akkoord. Dat maakte het de SP mogelijk vier van de vijf voorstellen goed te keuren; bij de stemming over de tweede resolutie, waarin de splitsing van het gezondheidsbeleid ter sprake komt, onthielden de socialistische. Om tegemoet te komen aan de SP en de Franstalige kritiek werd het woord 'deelstaat' op enkele plaatsen vervangen door 'deelgebied' en werd uitdrukkelijk bepaald dat Vlaanderen "in een federale context" moet uitgroeien tot een volwaardige deelstaat. Daarmee werd het confederale karakter van de resoluties afgezwakt. CVP, VLD en VU keurden de vijf voorstellen goed. Agalev onthield zich op de vijf voorstellen. Het Vlaams Blok had vóór de stemming de zaal verlaten uit protest tegen de opsplitsing en de afzwakking van de tekst.

De eerste resolutie betreft "de algemene uitgangspunten en doelstellingen van Vlaanderen inzake de volgende staats hervorming". Daarin staat dat Vlaanderen "als deelstaat in een federale context naar voren [moet] komen" en dat de Franstaligen eveneens de mogelijkheid moeten hebben tot een fusie van het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschap over te gaan. Voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en de Duitstalige Gemeenschap moet er een specifiek statuut worden uitgewerkt. Het federale staatsmodel moet gebaseerd zijn op een fundamentele tweeledigheid op basis van twee deelstaten, "met daarnaast Brussel met een specifiek statuut en de Duitstalige Gemeenschap".

De tweede resolutie handelt over "coherente bevoegdheidspakketten" in elf beleidsdomeinen. Er wordt gepleit voor de toekenning aan de deelstaten van de organisatie van de lokale en provinciale besturen, de normerings-, uitvoerings- en financieringsbevoegdheid voor het volledige gezondheids- en gezinsbeleid, het wetenschaps- en technologiebeleid, de buitenlandse handel, de telecommunicatie, de spoorinfrastructuur en de regionale exploitatie ervan, alsook de volledige reglementering van de binnenvaart, de ontwikkelings samenwerking, en het landbouw-, tuinbouw- en visserijbeleid. Voorts moet Vlaanderen meer armslag krijgen om een actief werkgelegenheidsbeleid, een eigen economisch beleid en een eigen statistiekbeleid te voeren.

In de derde resolutie worden voorstellen gedaan voor "de uitbouw van de financiële en fiscale autonomie", onder meer de volledige regionalisering van de

gewestbelastingen, de belasting op de inverkeerstelling, de registratierechten en de schenkingsrechten, en de volledige overdracht van de bevoegdheid voor de personenbelasting, met dien verstande dat er "een voldoende fiscaal draagvlak dient te worden behouden voor de uitoefening van de bevoegdheden van de federale overheid". De opbrengst van de vennootschapsbelasting, waarvoor de federale overheid de belastbare basis en het tarief vaststelt, moet naar de deelstaten en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest gerestorneerd kunnen worden.

De vierde resolutie heeft betrekking op Brussel. Daarin is sprake van onder meer de rechtstreekse verkiezing van de Brusselse leden van het Vlaams Parlement, de gewaarborgde vertegenwoordiging van beide taalgroepen op alle beleidsniveaus, de uitoefening van bepaalde gemeentelijke bevoegdheden op het niveau van het gewest en een herschikking van de gemeenten tot een kleiner aantal. In domeinen zoals wetenschaps- en technologiebeleid, buitenlandse handel, landbouw en spoorwegbeleid zouden de twee deelstaten de basisverantwoordelijkheid op zich moeten nemen in samenwerkingsverbanden met het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. In domeinen als huisvesting en tewerkstelling zouden zowel de deelstaten als het gewest kunnen optreden.

De vijfde resolutie, ten slotte, betreft enkele "specifieke aandachtspunten": respect voor het territorialiteitsbeginsel, betrokkenheid van de deelstaten bij de voor- dracht van de leden van het Arbitragehof, de Raad van State en het Rekenhof, de medeverantwoordelijkheid van de deelstaten voor de benoeming en vorming van magistraten. In deze resolutie staat ook dat Vlaanderen bevoegd moet worden voor de regeling van het taalgebruik in de gemeenten met een bijzonder taalsta- tuut.

XIII. Varia

Milieuboxenaffaire - Het Vlaams Parlement stelde op 27 januari vast dat zijn rol in het strafrechtelijk onderzoek in de zogenaamde milieuboxenaffaire beëin- digd was. Op 13 november 1996 had het parlement het Hof van Cassatie ver- zocht "de nodige onderzoeksdaden te stellen teneinde de gebeurlijke aanwijzingen tot strafbare feiten en de juiste datum van deze feiten" ten laste van minister Theo Kelchtermans vast te stellen. Het Vlaams Parlement gaf Cassatie die op- dracht nadat het gerecht mededeling had gedaan van de mogelijke betrokken- heid van Kelchtermans, als minister van Leefmilieu, in onregelmatigheden bij de toekenning van het contract, op 31 juli 1991, voor de productie van 1,5 miljoen milieuboxen aan Aralco. Er was sprake van een gift van 2 miljoen frank van een andere kandidaat-leverancier aan de CVP. Het was niet duidelijk wanneer de gift was gedaan. Afhankelijk van de datum - voor of na 8 mei 1993 - was de toenma- lige overgangsregeling van grondwetsartikel 125 niet of wel van toepassing. In dat laatste geval zou het Vlaams Parlement Kelchtermans eventueel naar Cassatie moeten verwijzen.

In een brief aan de voorzitter van het Vlaams Parlement deelde procureur-ge- neraal Jean-Marie Piret van het Hof van Cassatie op 26 januari mee "dat geen mis- drijven lastens minister Kelchtermans moeten weerhouden worden welke zich geheel of gedeeltelijk na 8 mei 1993 zouden situeren" en dat hij "derhalve het lastens hem gevoerde strafonderzoek" seponerde. Piret wees er op dat het on- derzoek in Hasselt nog niet gesloten was en het onderzoek tegen Kelchtermans zo nodig kon worden heropend.

Openbaarheid van bestuur - Het Vlaams Parlement keurde op 5 mei een de- creet over de openbaarheid van bestuur goed. Het decreet van 18 mei 1999 (*Bel-*

gisch Staatsblad van 15 juni 1999, 1ste uitgave) kwam in de plaats van het decreet van 23 oktober 1991, dat heel wat gebreken vertoonde en door enkele ontwikkelingen (onder meer de federale wet van 11 april 1994 over de openbaarheid van bestuur) achterhaald was. De regeling is van toepassing op het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, de Vlaamse Openbare Instellingen, de OCMW's en de intercommunale verenigingen (maar niet op de gemeenten, waarvoor een federale wet geldt). Zij moeten iedereen die daarom verzoekt inzage van en uitleg bij bestuursdocumenten geven. Voor een afschrift kan een vergoeding worden gevraagd. De aanvrager moet geen belang aantonen, tenzij het gaat om documenten van persoonlijke aard, zoals evaluatiedossiers van ambtenaren. Op de openbaarheidsregel bestaat een reeks uitzonderingen, onder meer wanneer de openbaarmaking indruist tegen een wettelijk opgelegde geheimhoudingsplicht, tegen het "geheim van de beraadslagingen van de Vlaamse regering", tegen economische, financiële of commerciële belangen van de overheid en tegen de openbare orde en veiligheid. De Vlaamse regering geeft geen inzage in beleidsvoorbereidende documenten zolang er geen eindbeslissing is genomen. Die uitzondering staat niet in de federale wet en holt volgens de Raad van State het grondwettelijke openbaarheidsrecht uit. Het decreet bevat ook regels over de manier waarop de openbaarmaking moet worden aangevraagd en tegen een weigering beroep kan worden aangetekend. In het kader van de actieve openbaarheid verplicht het decreet de Vlaamse overheid de bevolking tijdig en in een begrijpelijke taal voor te lichten over haar beleid, decreten en besluiten. Het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en de Vlaamse openbare instellingen moeten daartoe een voorlichtingsambtenaar hebben.

Hoge Raad voor Binnenlands Bestuur - Bij decreet van 30 maart 1999 (*Belgisch Staatsblad* van 29 april 1999) richtte het Vlaams Parlement een Hoge Raad voor Binnenlands Bestuur op, die de opdracht kreeg bij te dragen tot de vorming van een beleidsvisie op de binnenlandse bestuurlijke organisatie van Vlaanderen, en de Vlaamse regering en het Vlaams Parlement te adviseren over alle aspecten van het bestuur van gemeenten, OCMW's en provincies. De Raad telt zestien leden, van wie er acht op voordracht van de gemeenten, vijf op voordracht van de provincies en drie op voordracht van de Vlaamse regering worden benoemd.

OCMW - Aansluitend bij het gemeentelijk kiesrecht voor EU-onderdanen, kregen bij decreet van 18 mei 1999 houdende wijziging van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (*Belgisch Staatsblad* van 30 juni 1999) EU-burgers die in Vlaanderen wonen de mogelijkheid lid te worden van een OCMW-raad. Het voorzitterschap en het mandaat van bureaulid bleven evenwel voorbehouden aan houders van de Belgische nationaliteit.

Pact met gemeenten - Aansluitend op de 'staten-generaal' van 22 oktober 1998, ondertekenden de Vlaamse regering en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten op 8 maart een 'pact' over de versteviging van de bestuurskracht van gemeenten en OCMW's. De Vlaamse regering engageerde zich daarin het administratief toezicht op de gemeenten te versoepelen, onder meer bij de goedkeuring van de begroting, en maatregelen te nemen om de kwaliteit van het personeelsbestand te verbeteren. Het Gemeentefonds zou opnieuw meegroeien met de economie. Het statuut van de gemeentelijke mandatarissen zou worden verbeterd. De OCMW's zouden de mogelijkheid krijgen om samen te werken met

de privé-sector, vooral dan op het vlak van de sociale verhuurkantoren en de thuisgezondheidszorg.

Op 18 mei bekrachtigde de Vlaamse regering de 'Afsprakennota' die zij met de Vereniging van Vlaamse Provincies (VVP) had gesloten. Beide partijen engageerden zich daarin gezamenlijk te overleggen en samen te werken om het overheidsbeleid doelmatiger en democratischer uit te bouwen ten behoeve van de Vlaamse burger. De VVP, die de provincies als streekbesturen ging profileren, drong aan op het sluiten van een 'pact' tussen de regering, de provincies en de gemeenten.

Evenwichtige vertegenwoordiging - Het decreet van 18 mei 1999 houdende een meer evenwichtige vertegenwoordiging van mannen en vrouwen in de beheers- en bestuursorganen van de instellingen, ondernemingen, vennootschappen of verenigingen van de Vlaamse overheid (*Belgisch Staatsblad* van 29 juni 1999) bepaalt dat vanaf 1 januari 2002 ten hoogste twee derde van het aantal stemgerechtigde leden in de bedoelde organen van hetzelfde geslacht mag zijn. Een soortgelijke regeling bestond al voor de adviesorganen van de Vlaamse overheid.

Selectiecentrum - Het Vlaams Parlement gaf op 11 februari de Vlaamse regering de toestemming om, samen met belangstellende gemeenten en provincies, een Vlaams Selectiecentrum voor Overheidspersoneel op te richten. Volgens het decreet van 2 maart 1999 (*Belgisch Staatsblad* van 23 maart 1999) zou dat gebeuren in de vorm van een coöperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, waarvan de Vlaamse overheid ten minste de helft van de kapitaal aandelen moet bezitten. Het Selectiecentrum zou, als makelaar tussen de overheid en particuliere selectiekantoren, instaan voor de selectie en werving van contractuele ambtenaren voor het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en de Vlaamse Openbare Instellingen, en van ambtenaren voor de lokale besturen. Voor de werving van statutaire ambtenaren bleef de Vlaamse overheid verplicht een beroep te doen op het Vast Wervingssecretariaat. De CVBA Vlaams Selectiecentrum voor het Overheidspersoneel werd op 9 juli opgericht door de Vlaamse Gemeenschap, het Vlaams Gewest, de steden Antwerpen, Gent en Leuven, de gemeente Wichelen, de Dienst voor de Scheepvaart en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten.

Gronddecreet - De commissie voor Institutionele en Bestuurlijke Hervorming van het Vlaams Parlement vond op 9 november een verzoekschrift over een eigen Vlaamse grondwet ongegrond. Het verzoekschrift, waarin het Vlaams Parlement verzocht werd een eigen grondwet op te stellen en af te kondigen, was op initiatief van het Algemeen Nederlands Zangverbond en het Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen door meer dan 24.000 Vlamingen ingediend. De commissie stelde vast dat het Vlaams Parlement niet bevoegd is om een grondwet uit te vaardigen. Zij besliste evenwel, binnen het grondwettelijke en wettelijke kader, een basistekst te ontwerpen waarin staatkundige en maatschappelijke grondbeginselen en -rechten zouden worden opgenomen die in Vlaanderen gelden. Voor de voorbereiding van dat 'gronddecreet' zou een beroep worden gedaan op externe deskundigen.

Letterenfonds - Bij decreet van 30 maart 1999 (*Belgisch Staatsblad* van 27 augustus 1999, tweede uitgave) richtte het Vlaams Parlement een Vlaams Fonds voor de Letteren op, dat beurzen en subsidies toekent om de Nederlandstalige letteren en de vertaling van literair werk in en uit het Nederlands te steunen en de

sociaal-economische positie van auteurs en vertalers te verbeteren. Met de oprichting van het Fonds wilde het Vlaams Parlement het subsidiebeleid met steviger, bindende adviezen onderbouwen en de verdeling van de subsidies aan een autonome instelling met rechtspersoonlijkheid toevertrouwen.

Repressiedecreet - Het Arbitragehof vernietigde op 14 oktober, op verzoek van onder meer de federale regering, de Waalse gewestregering en verschillende 'vaderlandse' verenigingen, het zogenaamde Repressiedecreet dat het Vlaams Parlement in juni 1998 had goedgekeurd en dat een kader creëerde voor steunverlening aan de slachtoffers van de repressie. Volgens het Arbitragehof was het Vlaams Parlement weliswaar bevoegd bijstand te verlenen aan personen in nood, maar was de in het decreet bedoelde steun dermate met de repressie verbonden, dat hij moest worden beschouwd als deel van de regeling van de repressie, waarvoor de federale overheid bevoegd is. Overigens had de Vlaamse regering nog geen besluiten genomen om het decreet uit te voeren. Zij riep daarvoor technisch-juridische problemen in, maar in feite verzette de SP, die tegen het voorstel-Suykerbuyk had gestemd, zich tegen de uitvoering van het Repressiedecreet.

Bijlage: Samenstelling van de Vlaamse regering ⁵

Patrick Dewael (VLD), minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Buitenlands Beleid en Europese Aangelegenheden; Steve Stevaert (SP), minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie; Mieke Vogels (Agalev), Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen; Bert Anciaux (VU-ID), Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Stedelijk Beleid, Huisvesting en Brusselse Aangelegenheden; Marleen Vanderpoorten (VLD), Vlaams minister van Onderwijs en Vorming; Renaat Landuyt (SP), Vlaams minister van Werkgelegenheid en Toerisme; Vera Dua (Agalev), Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw; Johan Sauwens (VU-ID), Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport; Dirk van Mechelen (VLD), Vlaams minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media.

⁵ Besluit van de Vlaamse regering van 13 juli 1999, *Belgisch Staatsblad* van 15 juli 1999